POMEGRANATE PRODUCTION
د انارو تولید

Prepared by
University of California at Davis, and
The International Foundation of Hope (IF HOPE) under subcontract with
USAID's Alternative Development Program – Eastern Region

ترتیب او جوړونه: په Davis کې د کلیفورنیا پوهنتون او دامریکا د متحده ایالتونو نړیوالې پرمختیایي ادارې د ختیزې سیمې دمتبادل پرمختګ پروګرام فرعي قراردادي د (IF HOPE) نړیواله مؤسسه

These training materials have been made possible by the generous support of the American People through the United States Agency for International Development (USAID). The contents of this document are the sole responsibility of the authors and do not necessarily reflect the views of USAID, The United States Government or Development Alternatives, Inc.

دا روزنیز مواد د امریکا دمتحده ایالتونو دنړیوالې پرمختیایي ادارې له لارې د امریکا دخلکو د پراخې مرستې په وسیله راټول شوي دي. ددې کتاب د ټولو محتویاتو مسؤلیت یوازې او یوازې د کتاب دلیکوالانو پر غاړه دی او په هیڅ ډول د USAID، دامریکا دحکومت او د DAI د کمپنۍ د نظر څرګندوی نه دي.

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سریزه

دا چې د کرنې په وده کې د ترویج د کارکوونکو نقش ډېر مهم دی له همدې امله د کرنې، اوبولګولو او مالدارۍ وزارت هم دا اړتیا ولیدله چې خپل د ترویج مدیران او مامورین په داسې مهارتونو او پوهه سنبال کړي چې وکولی شي د هغې کرنیزې ټولنې اړتیاوو ته ځواب ووایې چې په تدریجي توګه د مغلقو تولیدي سیسیتمونو پر لور پرمختګ کوي.

د انارود تولید په هکله په ساحه کې کاریدونکی دا لارښود کتاب- او ددې سلسلې نور کتابونه باید تل د ترویج له مامورینو سره موجود اوسي. دا لارښود کتاب د افغانستان د ختیزې سیمې دمشهورو مېوو له ډلې څخه د انارو د اصلي ځای، تجارتي استعمال، تولیدي سیستمونو او بازارموندنې په اړه تفصیلي معلومات لري. یاده دې وي چې انار د یو شمېر نورو مېوو تر څنګ ښه ثابت شوی بازار لري.

که څه هم په دې کتاب کې موجودې ځینې لارې چارې به زمونږ دهېواد د کرنې په برخه کې نوي وي خو دا ټول هغه څه دي چې که چېرې مونږ وغواړو افغانی کرنیز سیستم یوه داسې نوي پړاو ته ور داخل کړو په کوم کې چې کرنیز تولیدات د بازار له غوښتنو سره سم وي، نو باید چې لاندې ذکر شوې لارې چارې په پام کې ونیسو.

مونږ تاسې ته بلنه درکوو چې دیوې داسې تاریخي پروژې یوه برخه شئ چې له مخې یې د افغانستان دودیز کرنیز سیستم د نوو کرنیزو لارو چارو په خپلولو او عملي کولو سره په یو عصري کرنیز سیستم بدل کړو، له بزګرانو سره مرسته وکړو چې پر بازار ولاړ اقتصاد کې بریالیتوبونه تر لاسه کړي او ددې ټولو نه مهمه دا چې کرنه د یو کاروبار په ډول خپله کړي. ددې ټولو موخو د ترلاسه کولو لپاره د بزګرانو او د ترویج دمامورینو ترمنځ د داسې نېږدې اړیکو منځ ته راتلو ته اړتیا ده چې په کې مونږ دترویج مامورین خپل ځانونه د بزګرانو زړونو ته د خبرو له لارې نه، بلکه هغوی ته دعملي لارښوونو او زده کړو له لارې نږدې کړو.

دا لارښود کتاب دهغو مرستو او موادو دسلسلې یوه برخه ده چې د ختیزې سیمې دمتبادل پرمختګ پروګرام په ملاتړ او مرسته چمتو شوي دي.

محمد حسین صافی، د ننګرهار د کرنې، اوبولګولو او مالدارۍ ریس

محمد اسمعیل دولتزی، د لغمان د کرنې، اوبولګولو او مالدارۍ ریس

الحاج محمد محصل، د کنړ د کرنې، اوبولګولو او مالدارۍ ریس

د کرنې، اوبولګولو او مالدارۍ وزارت

USAID | AFGHANISTAN
FROM THE AMERICAN PEOPLE
Alternative Development Program—Eastern Region ADP/E

(c) ketabton.com: The Digital Library

لیکلــړ

۱. انار : سرچېنه يې او چېرته کرل کېږي.. ۵
۲. انار څه ډول مېوه ده ؟.. ٦
نوعې یا ډولونه :.. ۷
د مېوو په اړه مهم مشخصات :... ۱۰
د انارو د کرلو لپاره کومو شیانو ته اړتیا ده ؟........................ ۱۱
۳. په افغانستان کې انارپه کوموځایونو اوکوم ډولونه یې کرل کېږي؟............... ۱۲
۴.د باغ پلان ګوزاري:... ۱۲
د ډول یا نوعې غوره کول.. ۱۲
د موقعیت غوره کول او تیارول:... ۱٤
له يخ وهنې څخه ساتنه :.. ۱٤
د خاوري تیارول ، سمون او سره ورکول :..................................... ۱۵
د کرلو څخه مخکې د سرې ورکول : Pre-planting Fertilization :.............................. ۱۵
د نیالګیو کېنولو ډیزاین یا Planting design:.................................... ۱٦
۵. د باغ جوړول: ۱۸
د قوریې ونې او دهغې کرل :.. ۱۸
اوبه:.. ۱۹
د نویو کېنول شویو نیالګیو روزل او ښاخه بري :................................ ۲۰
د انارو د ونې د ښاخه بري عمومې دودونه :..................................... ۲۱
د روزنې سیستمونه Training System:... ۲۳
د ښاخه برۍ ډولونه:... ۲٤
۶. د باغ اداره او تنظیم ORCHARD MANAGEMENT :.............................. ۲٦
د رسیدلي باغ پاملرنه کول.. ۲٦
په کلیفورنیا کې په نمونوي ډول دسرې استعمال:.................................. ۲۷
دعناصرو دکمښت د نښو پيژندل:... ۲۹
اوبه خور:.. ۳۰
د مېوې رنګړي کول:.. ۳۲
۷. د انارو غتې ناروغۍ ، حشرات او د هغوی کنټرول:.............................. ۳۲
سپږۍ یا Aphids:.. ۳٤
سپږۍ Mites:... ۳٤
چېنجي Worms :... ۳۵
د انارو ناروغۍ، علایم او اداره کول :.. ۳٦

(c) ketabton.com: The Digital Library

د انارو د حاصل راټولول او سنبا لول: ۳۷
د انارو د مېوو پروسس: ۳۷
۸. پوښښي بوټي ۴۰
ولې پوښني بوټي وکرل شي؟ ۴۰
د پوښښي بوټو زیانونه: ۴۰
سپارښتنې Recommendations: ۴۱

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱. انار : سرچېنه يي او چېرته کرل کېږي.

انار د ایران ، شمالي هند ، همالیا او په اسیا کې د مدیتراني او ققفاز په زونونو کې له پخوا وختونو راهیسې کرل کېده او ویل کېږي چې اصلي منشا او مبدا یې هم یاد شوي ځایونه دي. انار په هر ډول خاوره او آب و هوا کې توافق کوي .د وچکالۍ ، مالګې ، د اوسپنې د کموالي او فعال کلسیم کاربونېټ په وړاندې مقاوم دي. په پراخه ډول په ټول ایران ، هند ، د سوېل ختیزې اسیا په وچو برخو کې ، ملایا (Malaya) شرقي اندیز (East Indies) او د متحده ایالاتو او لاتین امریکا په وچو او تودو سیمو کې کرل کېږي. انار معمولاد بحرله سطحې څخه د ۱۰۰۰ مترو نه په ټیټو سیمو کې کرل کېږي او په تودو او نیمه تودو سیمو پورې محدود دي ولې په وچ او نیمه وچ اقلیم کې ښه کرل کېږي. په هغه ځایونو کې په زړه پورې وده کوي په کومو کې چې ژمې سوړ او اوړي تود وي .انار د سړو حالاتو په مقابل کې د مقاومت توان لري مګر ۱۰- درجې د سانتي ګراد څخه د ټیټو سړو په وړاندې تر ډیره وخته ژوندي نشي پاتې کېداې. په ۳۰ درجې د سانتي ګراد تودوخه او وچ اقلیم کې د مېوې د ودې په دوران کې د ښه جنسیت مېوې تولیدوي .هغه ساحې چې ډیر رطوبت او بارانونه لري د انارو د کر لپاره په بشپړ ډول مناسبې ندي.

او که چېرې انار د نو موړو شرایطو لاندې تولید شي نو لاسته راغلي انار به لږ خوړوالي ولري او په پر لپسې توګه به وغورځیږي .

اوس مهال انار د جنوبي قطب څخه پرته په ټولو لویو وچو (براعظمونو) کې کرل کېږي. د انارو تولید په نړیواله کچه د امریکا په متحده ایالاتو د (کالیفورنیا ، اریزونا) په واسطه رهبري کېږي او د ترکېې ، تونېس ، هسپانیه ، او ایران په واسطه تعقیبیږي . که څه هم په عمومې صورت قبول شوي احصاییه وجود لري .

- کالیفورنیا تقریباً ۱۷۰۰۰ مېټریک ټنه انار له ۱۲۱۴ هکتاره څخه د ۴،۹ مېلونه ډالرو په ارزښت تولیدوي . د مېوو د روغتیایي ګټو د لوړوالي په اسا س د انارو کر زیاتیږي .
- په تونس کې په ۱۹۹۹ م کال کې ټول ټال د ۱۵۰۰۰ هکتاره ساحې کې چې معمولاً ۵ مېلونه د انارو ونې په مخلوطو مېوه دارو باغونو کې کرل شوي یا هم توزیع شوي دي راپور ورکړل شوي دي . په ۱۹۹۷ کال کې کلني تولید ۵۰۰۰۰ ټنه وه چې په عادي ډول په محلي بازارونو کې خرڅیده لږه برخه (۱ %)یې صادریده .
- ترکېې په ۱۹۹۲ ل م کال کې ۵۲۰۰۰ ټنه د کلني تولید راپور ورکړ .
- ایران په ۲۰۰۵ م کال کې ۷۰۰۰۰۰ ټنه د انارو د تولید راپور ورکړ
- اوس مهال د افغانستا ن تقریباً په سلو کې دوه برخې د کرنې تولید د انارو څخه لاسته راځي چې په بلخ، هلمند او نیمروز ولایتونو کې کرل کېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(Altai Consulting, Kabul, Afghanistan and FAO Survey 1997, 2003)

د انارو محلي نوعي چې د قندهار ولایت په ۴۰۳۲ جریبو یا ۸۰۲ هکتارو کې کرل کېږي د لوړ کېفیت او تولید په توګه پیژندل کېږي. دبزګرانو د راپور له مخې 1720kg /jerib تولید د ډنډ ولسوالي څخه او ۳۸۰۰kg /jerib تولید د ارغنداب ولسوالي څخه لاسته راځي. د فراه ولایت هم د انارو د لوړ تولید او ښه کېفیت په درلودلو سره چې 1097kg/jerib تولید ورڅخه په لاس راځي زیات شهرت لري چې په کې انار د مهمو حاصلاتو د جملې څخه په دوهمه درجه کې قرار لري.
د انارو تولید د انارو د تولید د لوړي تقاضا په مناسبت خصوصاً د انارو د جوس چې د روغتیایي ګټو په پیژندلو سره زیاتیږي .

۲. انار څه ډول مېوه ده ؟

انار (Punica granatum)یو بوټي یا یو وړه ونه ده چې لوړوالي یې ۸مترو ته رسیږي (زیاتره نسبتاً وړې وي) چې په تودوسیمو کې تل شني وي او نیمه تودو او معتدله ساحو کې پاڼریژي وي .دانارو نیالګي ډیر لږ تیره وزمه ، پاڼریژي ،وړې ، تنګې او اوږد وزمه پاڼې او لنډ ډنډرکي لري.د انارو ساقه د یو سور نصواري رنګه پوټکې پواسطه پوښل شوي کومه چې بیا وروسته په خړ رنګ بدلیږي . ښاخونه یې شخ ، زاویه لرونکې او بعضي وختونه تیره وزمه وي.د بوټي د بیخ څخه د ډنډرکو یو قوي مېلان د بوټي د ودې په وخت کې رامنځ ته کېږي .په باغونو کې معمولاً نیالګي د یوې ساقې په درلودلو سره د یو نیالګي یا ونې په ښه روزل کېږي او همدارنګه ونې کېداي شي چې د څو ساقو په درلودلو سره د یو نیالګي یا ونې په ښه وروزل شي . ونې کېداي شي چې د څو ساقو په درلودلو سره په سړو سیمو کې هم وروزل شي تر دې چې د ټولې ونې د لمنځه تللو خطر کم شي .دانارو ونې کېداي شي چې د دوه سوه کالو په اوږدو کې ژوندي پاتې شي ولې د مېوې ورکولو توان یې د ۱۵ کالو څخه وروسته کمېږي او ونې بې ثمره کېږي.زیاتره انار په دوهم کال مېوه تولیدوي (بعضي په لومړي کال کې مېوه تولیدوي) مګر اساسي مېوه نیول یې د دریو څخه تر پنځو کلونو پوري نه شروع کېږي .

د انارو ګلان کېداي شي چې سپین ، ګلابي ، سره او یا هم نارنجي وي . ګلان کېداي شي مذکر (د لویدلو تخمو سره) یا بشپړ وي چې د مذکر او مونث برخو لرونکې وي او تولید ورکړي. زیاتره انار ځانګړي ګرده افشاني لري که چېرته دوهم ډول (نوعه) موجوده وي تر څو ګډه ګرده افشاني (Cross Pollination)صورت ونېسي نو بیا هم انار ښه حاصل ورکوي.د ګډې القاح نیولو په صورت کې د مېوو مقدار ۳۸% زیاتیږي .بعضي انار ځاني القاح نلري او Compatible pollenizers ته اړتیا لري. ګرده افشاني د حشراتو پواسطه معمولاً د شاتو دمچېو پواسطه رامنځ ته کېږي په عام ډول د انارو د مختلفو نوعو یا ډولونو ګل غوړیدنه(مارچ ـ اپریل) او (جولایي ـ اګست) تر منځ رامنځ ته کېږي. نوموړي غوړیدنه د لسو څخه تر دولسو اونېو پوري او هم تر زیات وخت پورې جاري وي چې دا عمل د نوعې او جغرافیاوي موقعیت پوري اړه لري . د بشپړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوړیدنې موده تقریباً په یو مباشت کې پاي ته رسیږي . د نارینه ګلانو سلنه (فیصدي) د ٪۲۰- ٪۷۰ ځخه لوړه وي چې دا سلنه (فیصدي) د انارو په نوعو او موسم پوري اړه لري . د مختلفو نوعو یا ډولونو په صورت کې د ګل غوړیدنې په موده کې دوه ډوله ګلان (زیات نارینه ګلان یا زیات بشپړ ګلان) تر ستر ګو کیږي . مګر په عا مه توګه بشپړ ګلان په زیات مقدار سره موجود وي ولې په تدریج ډول د ګل رسیدلو تر وخته کمیږي او وروسته بیا زیاتیږي . د میوې ساتنه (دمیوې د ټولولو په وخت کې) مخکنیو ګلانو څخه تر رسیدلو ګلانو پوري ۳۰ فیصده د مخکښې ګل په غوړیدنې کې او ۸۰ فیصده د وروستي ګل دغوړیدنې په دوران کې زیاتیږي. هغه ګلان چې د ګل غوړیدنې څخه ځلور یا پنځه اونې وروسته تولید شوي وي لوړ حاصل ۹۰ فیصده د میوو لږ چاودیدل او د غوره جنسیت میوې ورکوي. پدې ډول د لومړنیو میوو د رنګړې کولو پواسطه په مجموعي ډول د میوو جنسیت اصلاح کوي . د انارو میوه د ۵,۳څخه تر ۷,۵ساتني متر پوري پراخه او وزن یې د ۳۰ څخه تر ۱۲۰ ګرامه پوري دې چې د ۳ څخه تر۷ مباشتو په جریان کې وده کوي او پخیږي . انار څرمن وزمه ښویه پوټکې لري او په نویو غیر قابل خوراک پردو ویشل شوي چې یو شمیر حجري تشکیلوي.
ټول زاویه لرونکې تخمونه د شیرې لرونکې کڅوړې په ډول وجود لري. د انارو میوه کیداي شي چې سپینه یا شنه یا ګلابي وي. د انارو د میوې بهرنۍ طبقه کیداي شي چې سپینه یا شنه ، ګلابي او یا سره وي او ژیړ ته ورته پس منظر ولري او د شیرې رنګ د بهرنۍ طبقې رنګ تعقیب کړي .د انارو د میوې د ښه خوند د لاسته راوړلو په خا طر د میوو د تولیدولو په دوران کې لوړې تودوخې ته ضرورت دی د میوې رنګ د نوعې په خصوصیاتو پوري اړه لري.

نوعې یا ډولونه :

د انارو (Genus punica) یوازي بل ډول P.Proto-punica چې P.nana هم ورته ویل کیږي وجود لري کوم چې په تجارتي ډول نه تولیدیږي او یا د خوړلو وړ نه دي. د یو هیواد د ډیرو نوعو نومونه بې ساري دي چې چیرته کرل شوي او ارثي سرچینه یې هم بعضې وختونه غیر مشخصه وي او دا ځکه چې د یو ډول یا نوعې د یو څخه زیات نومونه وي .په زیاتره هیوادونو کې د انارو په سلګونو نوعې موجودي وي بعضې وختونه نوعې یا ډولونه د خوږو ، خوږو او تروو ، وختي ، منځنې او ناوخته موسم د جوس په خاطر، د میز د سر میوه (د میز په سر د ډوډي خوړلو په وخت) نرمه دانه لرونکې او کلکه دانه لرونکې یا د ډیرو دانو لرونکې او لږو دانو لرونکو له مخې صنف بندي کیږي. د ډولونو یا نوعو نومونه بعضې وختونه د کرلو د ځاي څخه او یا هم د میوې د رنګ څخه سر چینه اخلي.که څه هم د انارو ۳۰۰۰ نوعې پیژندل شوي خو یوازي یوه نوعه Wonderful یې په عام ډول په نړیواله کچه خصوصاً په کلیفورنیا ، چلي او اسرایلو کې کرل کیږي.کلک زړي لرونکې میوې د خوړلو ټیټ جنسیت لري نو همدا علت دي چې نرم زړو لرونکو نوعو ته امتیاز ورکول کیږي . کلک زړي میوې چې د تور رنګ لرونکې وي زیاتره د جوس او د پروسیس پخاطر ورڅخه کار اخستل کیږي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د امریکا متحده ایالات (USA):

د Wonderful نوعې د قلمې په شکل د فلوریډا (Florida) ایالت څخه سرچینه اخیستي او په ۱۸۹۲ م کال په کلیفورنیا کې تکثیر شوي . مېوه یې ګرده مګر قطبي ساحه یې همواره ده او همدا رنګه نوموړي نوعه ډیره لویه ، تته ارغواني ، سور رنګې ، ضخیم پوټکي لرونکې ، جوس لرونکې او نیمه کلک زړې ده .

بوټی یې قوي او حاصل ورکونکی دی . نوموړې نوعه غټه ارغواني سره مېوه لري چې په تاوده اقلیم کې د ښه جنسیت مېوه ورکوي او په هر ډول خاوره کې تر ډیره وخته ژوندی پاتې کېدای شي او د کر په اول کال کې یې مقاومت زیات دي ،ځاني القاح لري او د اګست د پنځه ویشتمې څخه تر اول داکتوبر پورې راټولیږي او د شپږ ساتتي ګرادو او یا له دې څخه په ښکته تودوخه کې ۱۵۰ یخو ساعتونو ته ضرورت لري . نوري نوعي هم وجود لري ولي هغه ډیري کمې کرل کېږي چې عبارت دي له .

امبروسیا (Ambrosia): د wonderful نوعي په نسبت یې اندازه دري چنده ده ، پیکه

ګلابي پوټکې لري د wonderful نوعي په څیر ارغواني نوعه خوږ /تریو جوس لري او ۱۵۰ یخو ساعتونو ته ضرورت لري .

تل خوږه نوعه (Ever Sweet):

ډیره خوږه او بي زړو مېوه لري (حتي نا رسیدلي مېوې یې خوړي وي) سور پوټکی او شفاف جوس لري د اوړي دختمېدو څخه تر مني پوري راټولیږي . د سیند

پر غاړو او یا هم د سیند څخه لري کرل کېږي .ګلان یې غټ ، ځلانده ، او نارنجي سور رنګ لري او همدارنګه ۱۵۰ یخو ساعتونو ته ضرورت لري .

ګریناډا نوعه (Grenada): مېوه یي دننه او بهر ژور سور رنګ لري په کلیفورنیا کې په تجارتي ډول ددي نوعي کرل مخ پر زیاتیدو دي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ریډ سیلک نوعي (Red silk):

ټیټ قدي انار دي چې تر دوو مترو پوري غټیږي . UC Davis نوعه یې د لوی مېوې لرونکې ده چې سور او د ښه خوند لرونکې جوس لري او همدارنګه ددې ترڅنګ د تریو والي او خوږوالي په زړه پوری تعادل لري.

خواږه انار :

نوموړې نوعه د Wonderful نوعې په نسبت زیاته خوږه ده او په یخو او تودو اقلیمونو کې د غوره جنسیت لرونکې ده. کوچنۍ ځلانده پاڼې لري او ونې یې د پسرلي په اخر کې روښانه سري نارنجي غوټۍ لري . په لوښي کې د ودې کولو لپاره ډیره مناسبه ده . داوړې په اخر کې راټولیږي نا چاودیدلې او پخې مېوې په سړو او وچو ځایونو کې د دوو یا زیاتو مېاشتو لپار ذخیره کېږي . ډیرو لړو سړو یعني سلو ساعتو ته ضرورت لري او ځاني مېوه لرونکې دي .

ترکیبه :

د هغه هیوادونو له جملې څخه ده چې انارو ورڅخه سرچینه اخیستي، په مختلفو ساحوکې یې زیات ډولونه کرل کېږي. ډولونه یې دخوږوالي او د زړي د ډول په اساس عبارت دي له.تریو ،خوږ تریو اوخوږې انواع او د زړي د ډول په اساس نرم زړي،نیمه کلک او کلک زړي دي.

تونس :

د هغه هیواد ونو له جملې څخه دي چې انارو ور څخه سرچینه اخیستي او په مختلفو منطقو کې یې مختلف ډولونه کرل کېږي . چې دغه انواع د محلي نومونو سره د نوعې د ځایي او د مېوې د رنګ او داسي نورو ورته سرچینو په اساس موندل کېږي. نباتي مواد وار په وار د منطقو تر منځ تبادله کېږي چې ارثي ډولونه په نوموړو ساحو کې د نورو ډولونو یا نوعو سره کېداي شي نېږدې اړیکې ونه لري نو په دې اساس تولید په منطقو کې نه مشخص کېږي.
هغه مېوې چې په عنعنوي ډول تولید شوي د نوي مارکېټ لپاره مناسبي نه دي . یو څه محلي نوعې په تجارتي قوریو کې تکثیر کېږي او په نوې کرونده کې استعمالیږي . بعضي نوعې یې عبارت دي له مېزي ، رونزي یا ګروسي چې پدې کې کم تر کمه څلور ارثي اړیکې لرونکي ګروپونه موجود دي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

هسپانیه :

په هسپانیه کې انار معمولاً په الیکنټ او مورسیا ولایتونو کې چې په سوېل ختیزې هسپانیه کې موقیعت لري کرل کېږي چې د اوړي د بادونو تودوخه معمولاُد ۴۰ سانتي ګراد څخه زیاتیږي . د انواعو خصوصیات د ډولونو تر منځ په لوړه کچه بدلیدونکې دي. په عمومې ډول د Mollar de Elche نوعه په کې زیاته کرل کېږي. روجا (Roja) او (valenciana)اضافه ډولونه دي.د Valenciana نوعي بهرنۍ برخه د Moller نوعې په نسبت روښانه ده ولې داخلي برخه یې پیکه او زیاته خوږه نه ده. اوس مهال د نسل ګیري د پروګرامونو په واسطه نوي انواع معرفي شوي دي تر څو چې تجارتي محصولات اصلاح شي.

ایران :

هغه خوږې انواع چې په تازه ډول په ایران کې استعمالیږي عبارت دي له علق شیرین ، بې هسته ، سیاه ، آغا محمد علي شیرین، ملاسي شیرین ،ملاسي ترش او داسې نورو څخه .
نیله بوټي او زینتي نوعي :
عبارت دي له علق ترش ، تا بستاني او پوست سفید ترش څخه.
ایټالیا خصوصاً سیسلي:هغه انواع چې په دغه هېوادونو کې کرل کېږي په لاندې ډول دي
رګانا ، درکلمو ټو ، پروفیټا ، سیلیننټ ، نیرانااو ډنټ ډاي کا والو.
هند :په دغه هېواد کې معمولاً رومبیتوب غوښینو او د بې زړو جوس لرونکو نوعو ته ورکړل شوی دی . هغه نوعي چې نرم زړو ته ورته وي د بې زړو په ډله کې صنف بندي شوي دي لکه بې دانه ، قندهاري ، آلنډي ، وډکې ، دولکا ، کابل ،مسقط ریډ، پیپرشیل، پونا ، هسپانوي ربي، ویلوډو او مسقط وائټ.که څه هم د انارو د ډولونو د کر په اړه په منځني ختیځ او اسیا کې محدود معلومات وجود لري خو ځیني ډولونه یې د تجارتي اهمېت له مخي په لاندې ډول لیست شوي.
عراق: احمر، اسود او حلوا
سعودي عرب : منګولاتي .
اسرائیل یهودي برخه : مالیسي او راس ایل بغل.
د انارو نسل ګیري : د تجارتي نوعو انتخاب.

د مېوو په اړه مهم مشخصات :

- غوره جنسیت لرونکې مېوه : پدي کې د مېوې اندازه او شکل ، د پوټکې او زړي رنګ ، جوس درلودل او د بورې اجزا او همدارنګه د تیزابو خوند موجود دي . د انواعو د خصوصیاتو تر منځ لوی توپیر شتون لري چې کېداي شي دا د کرنیز چاپیریال او د راټولولو د نیټي په واسطه په پراخه کچه متاثره شي . د مېوې د اندازي یا د پوټکې د سور رنګۍ او

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه د مېوې د داخلي جوړښت تر منځ باثباته اړیکې وجود نه لري .په نسبي ډول زیات جوس د غټې مېوې څخه ډیر مطلوب دي .

- د نرمو زړو (دانو) شتوالي: نرم زړي (نرمې دانې) یا د زړو نه موجودیت یو په زړه پوري اقتصادي خاصیت دي چې د مېوې د استعمال جنسیت اصلاح کوي .د انارو زیاتره انواع یا حالتونه ددې خاصیت (دزړو نرموالي) څخه تر زیاتې اندازې مختلف دي .د سخت زړو جوړښت کېداې شي چې د نرم زړو ډولونو یا نوعو د ګرده افشاني په واسطه متاثره کېږي .
- د مېوې مقاومت د چاودېدو په وړاندې : دا کار زیاتره د آب و هوا ، د باغ د اداري خصوصاً د اوبو درژیم او د اوبه خور د مهال ویش پورې اړه لري او د پورته عواملو په واسطه متاثره کېږي
- د مېوې مقاومت د سوري کوونکو حشرو په وړاندې: د Moth او Butterfly مختلفې لارواوې د انارو پیژندل شوي حشرات دي چې انارو ته د پام وړ زیان اړوي. په عمومي توګه تیزاب لرونکې مېوې د خوږو مېوو په نسبت د کم زیان سره مخ کېږي.
- د حاصلاتو له راټولولو څخه وروسته د ښه کېفیت درلودل:په زیاتره هیوادونو کې د انارو ذخیره کول او انتقالول مروج دي. د حاصلاتو د غوره جنسیت ساتل او د مېوې مقاومت د حاصلاتو د ساتلو یا ذخیره کولو په زړه پورې خصوصیات دي.

د انارو د کرلو لپاره کومو شیانو ته اړتیا ده ؟

تودوخه :

د انارو انواع په نیمه تودو سیمو کې چې معتدله تودوخه لري ښه حاصل ورکوي او په طبعي توګه په هغو سیمو کې چې ژمې یې سوړ او اوړي یې تود وي ښه توافق کوي . انار د منفي یوولس سانتي ګراد (-11C) څخه په ټیټه تودوخه کې تر ډیره حده زیانمن کېداې شي .
د انارو بوټي لومړی پاڼې او وروسته غوټۍ کوي او د لومړۍ پاڼې څخه تر غوټۍ کولو پورې د یخ وهنې په وړاندې حساس دي
د انارو نیالګي نیمه وچ اقلیم خوښوي او د وچکالۍ په مقابل کې ډیر زیات مقاوم دي. انار په پوره لمریز موسم کې ښه حاصل ورکوي.د انارو پوټکی چې د یخ وهنې او د لمر د سوزیدو له امله زیانمن شوی وي د سپین رنګ په واسطه د رنګولو له لارې کولای شو چې د تودوخي د تغیر یعني د یخو شپو او تودو ورځو په جریان کې یې زیان راکم کړو.

خاوره :

بیدون د الکلي او مالګینو خاورو څخه انار په زیاترو خاورو کې کرل کېږي.همدارنګه انار په کمو الکلي خاورو کې چې pH یې ۷,۵ ته رسیږي مقاومت لري خو ولې کمې تیزابي خاوري چې pH یې د ۵,۵-۷,۵ پورې وي د انارو لپاره په زړه پوري خاورې دي . انار په ژورو او درندو ګڼو خاورو کې ښه

(c) ketabton.com: The Digital Library

حاصل ورکوي مګر منځنۍ درنې خاورې هم د قبول وړ دي په هغه صورت کې چې ښه ذهکشي شوې وي.
انار د یو مخیز اوبه خور په مقابل کې مقاومت لري که څه هم انار معمولاً په مني کې زیات اوبه کېږي ترڅو د مېوې په سایز کې زیاتوالي راشي ولې په ژمي کې د حاصل ټولولو په وخت کې باید اوبه نشي ځکه چې په پسرلي کې د زیاتي ودې باعث ګرځي. په ژورو خاورو کې انار باید په مایلو ځایونو کې وکرل شي ترڅو په خاوره کې د هوا جریان او د انارو تولید اصلاح شي. د انارو دکر لپاره سپکې او شګلنې خاورې هم استعمالیداې شي خو په دې شرط چې باغ باید ښه اوبه شي.

۳. په افغانستان کې انارپه کوموځایونو اوکوم ډولونه یي کرل کېږي؟

د قندهار ولایت انار په تاریخي لحاظ د غوره کېفیت د انارو په توګه پیژندل کېږي . د انارو زیاتره باغونه یې د ارغنداب د سیند په اوږدو کې واقع دي .په قندهار ولایت کې د انارو کلنی حاصل تقریباً ۲۰۰۰۰ مترک ټنو پورې رسي او اساسي نوعه یې قندهاري ده . په تګاب ولایت کې اساسي نوعه بیدانه ده او کلنی حاصل یې تقریباً ۴۰۰۰ مټرک ټنه دي. د افغانستان په نورو ځایونوکې هم په کم مقدار انار تولیدیږي.لوړوالی د انارو د تولید په وړاندې یو خنډ دی . په ننګرهار ولایت کې بیدانه انار په ۱۰۰۰ مترو یا لدي څخه پورته ارتفاع کې او قندهاري د ۵۵۰-۱۰۰۰مترو په لوړوالي کې تولیدیږي.

۴.د باغ پلان ګوزاري:

د ډول یا نوعې غوره کول

یو بزګر باید کومه نوعه وکري او ولي ؟

معمولاًد غوره ډولونو په پیژندلو کې لاندي مشخصات استعمالیږي:

- د انارو هغه ډولونه چې ګلابي او سره ګلان لري عام ، په زړه پوري او تجارتي ډولونه بلل کېږي.
  - سوربخن رنګ لرونکې مېوه زیات تروشوالي ته مېلان لري.
  - سپین بخن رنګ لرونکې مېوه زیات خوږوالي ته مېلان لري.
- مېوه باید په ونه کې په یو وخت کې پخه شي ترڅو په یو وخت کې دسته بندي شي او په مېوه کې کم چاودونه رامنځته شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- غټه مېوه: که څه هم کوچني مېوې ژر پخېږي، خو د غټو مېوو لپاره په بازار کې تقاضا زیاته او هم نرخ يې تر نورو ښه وي.
- د ښه ذخیره کېدو او انتقال ځانګړتیاوي ولري.
- د زیاتو زړو په نسبت باید زیاته غوښینه برخه ولري ځکه چې کوچنیو او نرمو زړو ته ترجیح ورکول کېږي.
- ځاني القاح باید ولري.

ځاني القاح لرونکي انار (Self Compatibility):

د انارو زیاتره انواع ځاني القاح لري او د Pollinizer څخه پرته مېوه نیسي ولې د مېوې نیونه يې د Pollinizer سره اصلاح کېداي شي . که چېرې تاسي په شک کې یاست نو کولاي شي چې دوه یا له دوو څخه زیاتي نوعي وکرئ تر څو خپلمنځي غیر ځاني القاح صورت ونېسي چې د نومورې عمل له لارې ښه تولید لاسته راځي.

زیاتوالی یا تکثیر (Propagation) :

انار کېدای شي چې د نرمو او کلکو لرګو د قلمو او یا هم د تخم د لارې تکثیر شي. د نرمو لرګیو قلمې چې د وده ییز فصل په اخر کې رامنځته شوي کېدای شي چې د قوریي په بسترونو یا شنو خونو کې ریښې وباسي مګر دا د زیاتوالي یا تکثیر معیاري مېتود نه دی.
تخمونه په اسانۍ سره تیغه کوي پرته له دې چې د استراحت حالت ته لاړ شي. مګر ونې په تجارتي ډول د تخمونو د تیغونو په واسطه نه کرل کېږي ځکه چې په نومورو نیالګیو کې چې د تخمونو په واسطه تکثیریږي د مخکښې نوعي یا ډول خواص شتون نه لري.
د تخمونو څخه په لاس راغلیو نیالګیو مېوې د مختلفو خواصو لرونکې وي د بیلګې په ډول غټه مېوه په وړه مېوه جوس لرونکې په کم جوس لرونکې ،پخه سره یا ګلابي رنګه په سپینه او همدارنګه خوږه مېوه په تروشه مېوه بدلیږي. نیالګي په اسانۍ سره د کلکو لرګیو د قلمو په واسطه تکثیریږي چې د نومورو قلمو اوږدوالی باید د ۱۵-۲۰ سانتي مترو او پنډوالي يې د پنسل یا له دي څخه لوي وي.
قلمې باید د تیر کال د فصل د ډنډرکو څخه چې د ګل غوټې (Bud) او پاڼې ولري واخیستل شي او یا هم نمو یا وده کوونکې لښتې د استراحت د مرحلي په اخر وخت کې مخکې لدي چې پاڼې یا ګلان وغوړوي (فروري یا مارچ) کې واخیستل شي او په تعقیم شوي خاوره کې دي عمودي کېښودل شي. په شنه خونه کې دي پورتنۍ زخه بهر طرف ته پرېښودل شي او یا هم مستقیماً دي د قوریي په بسترونو کې وکرل شي.
د انارو قلمې په اسانۍ سره ریښې کوي او په زړه پوري کلونونه (Clone) ورڅخه په لاس راځي. قلمې کېداي شي چې د قوریو په قطارونو کې د یو یا دوه کلونو لپاره پرېښودل شي. په اصلي ځاي کې د کرلو څخه مخکې د قوریي په بسترکې د قلمو یو کال پاتي کېدل کفایت کوي. کله چې قلمې د قوریي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بستر څخه انتقالیږي نو نازکې ریښې لري که چېري محفوظ وساتل شي ښه وده کوي. په عمومي ډول د انارو تکثیر د ښاخ پیوند په وسیله کامیابه نه دي.

د موقعیت غوره کول او تیارول:

تولید د ونې په اندازې، قوت او د حاصل په توان پورې اړه لري .
د مېوو په تولیدنکو سیمو کې د ونې د اندازې محدودونکې عوامل په لاندې ډول دي.

- اقلیم :

خصوصا په کافي اندازه د باراني یا داوبخور د ابو نشتوالي او یا یخ وهنه په هغه سیمو کې چې د ژمې تودوخه یې (۵-۱۵)د رجې د سانتي ګراد وي .
کچېري یخ وهنه مخکې د پسرلي څخه یا د غو ړیدلو په دوران کې رامنځ ته شي نو کېداي شي چې فصل له منځه ولاړ شي .

- خاوره :په ژوره او ښیرازه خاوره کې د کمزورې خاورې په پرتله وده ښه وي او محدوده نه وي .
- حاصل خیزي :د ښه تولید د لاسته راوړلو په خاطر باید سرې تطبیق شي .

د سیمې (موقیعت) غوره کول :

د انارو د کرلو لپاره ژورې او ښه زهکشي شوبشګلنې لوم خاورې چې ښه رطوبت (لنده بل) او د غذایي موادو د درلودلو ظرفیت ولري تر ټولو غوره خاوري دي . انار باید په ما لګینو (Saline) خاورو کې ونه کرل شي . په پوره ډول د لمر رڼا تقریبا د ټولي ورځي په اوږدوکې ضروري ده .
هغه ونې چې د ورځي په اوږدو کې کم تر کمه د ۶-۸ ساعتو پوري د لمر رڼا تر لاسه نکړي نو اوږدې نرۍ څانګې تولیدوي چې د لږو ګلانو او مېوو درلودونکې وي. د خاورې د داخلي زهکشۍ د معلومولو لپاره یوه ساده ازموینه تر سره کوو تر څو وکتل شي چې آیا تاسو د مېوه دارو ونو لپاره مناسب ځاي غوره کړی ؟
د یو متر ژوروالي په اندازه یو تنګ سوری وکنی او د اوبو څخه یې ډک کړئ. که چېري اوبه په څلورویشتو ساعتو کې له منځه ولاړې نو تاسي به د مېوه دارو او مغز لرونکو ونو په کرلو کې هیڅ ستونزه ونه لري . او کچېري اوبه په ۴۸ ساعتو کې له منځه ولاړې نو خاوره د منلو وړ ده ولي څه ناڅه ستونزې رامنځ ته کوي او که چېري اوبه وروسته د ۴۸ ساعتونو څخه په سوري کې موجودې وې نو د مېوه دارو او مغز لرونکو ونو پر ځاي سبزیجات او ګلان وکرئ.

له یخ وهنې څخه ساتنه :

د پاڼې د ټوکېدو ،دګل د غوړیدنې او د مېوې دځوانۍ په مرحله کې د یخ وهنې د خطر د کمولو په خاطر د باغ پلان جوړونه:

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه ونې چې په ازادو ساحو کې کرل شوي او يا يخو بادونو ته مخامخ وي ډېر احتمال لري چې د يخ وهلو زيان وزغمې . ټيټې ساحې سړه او يخه هوا راټولوي نو په ټيټو ساحو کې د کرلو ځخه ځان وژغوري . د جوړښتونو (ودانيو) يا ديوالونو سره نږدې په تيره بيا چې سوېل لويديځ معرض ولري د ونو کرنه د هغوی سره نږدې د هغوي د جذب شوي حرارت څخه ګټه اخلي .

- په ټيټو ساحو کې چې شاوخوا غونډۍ يا شيلې وي يخنې راټولوي نو بايد چې ونې ونه کرل شي.
- دا يقيني کړئ چې ځمکه کلکه ، مرطوبه او د لمر رڼا ته مخامخ ده.
- شمال ته مخامخ اړخ کې ونې وکرئ تر څو غوړيدنه وروسته رامنځ ته شي.

د صحت مندو او روغو ونو ساتل د يخنې د زيان د کمولو غوره لاره ده هغه تربيتي لاري استعمال کړئ چې په ژمې کې خوب(Dormancy) وساتي .
دا طريقې د دوبې يا منې په اخر کې د سرې د نه ورکولو او ښاخه برۍ څخه عبارت دي. غښتلې او قوي ونې امکان لري چې د يخ وهنې څخه وروسته روغې شي او کمزوري ونې چې ناروغي، د حشراتو زيان او غذايي نيمګړتياوي لري ښايي چې د شديد زيان سره مخ شي او په تدريجي ډول بيرته روغې شي. وابنه ، هرزه ګياه ګاني او خزلې د ورځې په جريان کې خاورې ته د حرارت د ننوتلو مخه نيسي. نو پدې ډول د شپې د پريښودلو لپاره لږه انرژي ذخيره کېږي . د ونې شا اوخوا تر خپلې وسې پورې د خزلو ، هرزه ګياوو او ځمکې پټونکو نباتاتو څخه پاکه وساتئ . په باغ کې د پوښوونکي فصل د کرلو څخه ځان وساتئ او يا هم هغه لاړښوونې چې د پوښوونکي فصل تر عنوان لاندې راغلي تعقيب کړئ.

د خاورې تيارول ، سمون او سره ورکول :

د کرلو څخه مخکې خاوره د قلبه کولو او يوم اړولو پواسطه په بشپړ ډول تياره کړئ او د کرولو څخه مخکې ټولې ګياوې ، يو ځايي شوي چونه ، عضوي مواد لکه پوره خوسا شوې سره يا کمپوست د خاورې څخه د ۲۰-۲۵ سانتي مترو پورې لرې کړئ. که چېرې PH د ۷ څخه ښکته وي چونه په نهه متر مربع ساحه کې د ۴,۵ کېلو ګرامو په اندازه تطبيق کړئ . له قوريې څخه د نيالګيو له راايستلو د مخه خاوره تياره کړئ. انار معمولاً ډيرو غذايي موادو کمښت نه ښيي ، نايتروجن (N) د حاصلخيزئ په اندازه ، وده ، حاصل او د انارو په کېفيت د نورو نباتاتو په نسبت ډېر تاثير لري. د نايتروجن مناسبه اندازه د ودې د ښه کولو او نوي کېنول شوو نيالګيو د پرمختګ لپاره ضروري ده .

د کرلو څخه مخکې د سرې ورکول : **Pre-planting Fertilization** :

کمپوست ، خيواني سره او شنه سره کېداې شي چې تر يو متر ژوروالي پورې وکارول شي . د نيالګي د کېنولو پر مهال د نيالګي سوري ته بايد ذکر شوې سرې علاوه نشي بلکه د نيالګيو کېنولو څخه وړاندې بايد استعمال شي تر څو خوسا کېدنه مخکې تر نيالګيو کېنولو رامنځته شي که نه نو د ريښو خوسا کېدل رامنځته کېږي. د نايتروجن عضوي منابع لکه يوريا بايد په ژمې يا پسرلي کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

تطبیق شي ترڅو تجزیـه کېـدل او د غـذایي مـوادو خوشـي کېـدل او پریـښودل پـر وخت ترسره شي. کـه چېري نایتروجن تطبیق کیږي نو باید د ۲۰-۵۵کېلوګرامو پوري په یوه هکتارکې باید تطبیق شي.

د ګیاوو له منځه وړل :

ډیرې ګیاوې د انارو د نویو نیالګیو سره په کلکه سیالي کوي باید مخکې د نیالګیو له کېنولو څخه د منځه لاړې شي .

د نیالګیو کېنولو ډیزاین یا Planting design:

د انارو نیالګي د ونو او قطارونو پـه منځ کې د ۳-۴ او ان د ۲-۷ متـرو فاصلـه کې کېنـول کېـږي چـې نوموړې فاصله د باغ په انتخاب (ونې یا نیالګي) ، د باغ قوت (دخاوري کېفیت،په کافي ډول د اوبـو موجودیت، نوعې او تغذیې پوري اړه لري.
که چېرته Cross-pollination ته اړتیا وي نو د Pollinizer تعداد باید چې د انارو د نوعي د تعـداد سره برابر وي. کـه چېرتـه د ګرده افشانيPollinizer مېـوه د کمـزوري کېفیـت درلـودونکې وي نـو یـو Pollinizer د نهه اصلي مېوه ورکوونکي ونو په مقابل کې وکرئ چې فاصله یې په عادلانه ډول ترتیب شوي وي. د Pollinizer ډیر موثر ډیزاین۳x۳ متر مربع کې د نهو (۹) ونـو لپـاره دي چـې د مرکـز ونـه ګرده ورکـونکې (Pollinizer) وي. د نېـږدې فاصـلې پـایلې ممکـن وړې ونـې وي او یـا کـه ونـې ډیـرې غځېږي یو پر بل سیوري کوي چې په پایله کې د مېوې حاصل کمېږي . د انارو ونې تـه کـه ښـې اوبـه او ښه سره ورکړل شي تر ۹ متر و پوري لوړیږي . که چېري اجازه ورکړل شي چې وده وکـړي لـړه مېـوه بـه تولید کړي. د انارو د ونو د ښاخونو قطر کم تر کمه تر۵ متـرو پـورې وده کـوي. د انـارو ونـې پـه کـافي فاصله کې کېنوئ تر څو د ډیرې سیالۍ مخه ونېول شي . د ونو قطار د شمال څخه د جنوب په لور جوړ کړئ چې پدې سره به رڼا مېوو ته مخامخ شي.

ستاسو ونو ته ښه یا شکل ورکول :

انار په طبعي ډول دڅوتنو یاڅو نیالګیو په درلودلو سره روزل کېـږي کـه څـه هـم انـارد ونـو پـه څیرکـرل کېـږي. پـه عمـومي توګـه دګلدان پـه ښـه Vase-shaped او یـا هـم د منـځ خـالي سیـستم Open center په واسطه روزل کېږي ترڅو د چترۍ ټولو برخو ته په کافي اندازه رڼا ورسیږي تـر څـو د ګـل غوټۍ جوړې شي او دښه کېفیت مېوه تولید شي.
که چېري انارد بوټي په ښه وکرل شي . معمولاد 3-5 پوري سـاقې د ودې پـه منظـور پریـښودل کېـږي .
که چېري انارپه ګڼ شکل وکرل شي نو د مېوې د کم تولید باعث ګرځي خو برعکس د ونو په ښه چې د لمر د رڼا څخه استفاده کوي د زیاتې مېوې د تولید باعث ګرځي. په یو ګڼ باغ کې د مېـوې تولیـد کـم وي او فقـط د ونـې پـه پـورتنۍ برخـه کې مېـوې تولیـدیږي ، مېـوې کـم رنګـه وي او د پاشـونکو مـوادو تطبیق مناسب نه بریښي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نوعې د پوره اندازې لویوالي لپاره په زړه پوري فاصله 6x5 m یا 6x4 متره ده همدارنګه د یو منځني او ټیټ قد لرونکې نوعي د کرلو لپاره مناسبه فاصله 5x3 m متره ده.
نوي قوي ښاخونه چې د تنې بهر خواته راښکاره کېږي باید په لاس لري شي دا په هغه صورت کې چې د نوي فصل په جریان کې راښکاره شي ځکه چې زیات حاصل نه ورکوي او د رڼا د داخلیدو مخه نیسي خو که چېري ونه د عمر په لحاظ یا د تولید د کموالي په اساس نویو ښاخونو ته ضرورت لري نو باید د یو ساقي پر سر یو ښاخ پریښودل شي تر څو زاړه لرګي بیا نوي شي چې ددي عمل په واسطه به تنه د 3-2 کلونو په جریان کې په مېوه تولیدونکې تنې بدله شي . هغه باغ چې په کې خلک پیدل یا پیاده ګرځي باید لوړوالی یې د 3-5 , 3 مترو په اندازه وساتل شي ولې پداسي باغ کې چې د مېوې ټولولو په وخت کې پکې زینې ته اړتیا لیدل کېږي یعنې مېوه یې جګه وي باید لوړوالی یې د 5m نه زیات نه وي .
که چېري باغ قوي نه وي نو باید د ونو لوړوالي د 5m , 3-3 نه پورته پري نښودل شي ځکه چې د باغ ساحه به ډکه نه وي او د کم تولید په وجه به ځمکه ضایع شوي وي.
ونې د ودې او دوباره تولید لپاره محدودې سرچېنې او منابع لري ، که چېري ټولې سرچېنې یا منابع د بدني ودې لپاره استعمال شي چې غټې ونې په لاس راشي نو د مېوې د تولید لپاره به هیڅ سرچېنې یا منابع موجودې نه وي . غټې ونې ډیره مېوه نه تولیدوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵. د باغ جوړول:

د قوريي ونې او دهغې کرل :

کله چې د مېوې ونې له قوريي څخه رارسيږي سم دلاسه د ونو بنډلونه خلاص کړئ تر څو زيان وپلټل شي او د ونو عمومې حالت و څيړل شي . دا باوري کړئ چې دونو ريښې وچې نه شي . د ډيرو مېوه لرونکو ونو ريښې کله چې د قوريي څخه راځي لوڅې او خاوره ور پورې نه وي نښتي . او هغه مهال چې تاسي يې کرلو ته چمتو نه ياست نو د ونو ريشې په ختو سره وپوښئ.

Hell in پدې مانا چې تاسې يوه ژوره کنده وباسئ چې د ونې ريښې او يا د ونو بنډل په هغې کې (په مرطوبه خاوره کې) تر کرلو پورې پټ کړئ.

په لوښو کې بايد نيالګي تر هغې پرېښودل شي تر څو ځمکه نه وي تياره شوي.او همدارنګه د لوښي خاوره بايد وکتل شي چې پوره وچه شوي نه وي.مخکې لدې چې په لوښي کې د کرل شوي نيالګي ريښې ماتي شي بايد د ريښې يې جدا شي.

کله چې ځمکه يخ نه وي وهلې نيالګي وکرۍ . ددې کار له تر سره کولو مو بايد چې هدف په لومړنيو دوه يا دري کلونو کې يوازې د يوې قوي ونې ته چې ښه شکل ولري وده ورکول وي . د انار ونو ته لږه او يا هيڅ ټريننګ يعني روزنه نه ورکول کېږي بې له دې چې د نيالګي د کرلو پر مهال دنيالګي سر پرې شي او ټيټو سرونوته وده ورکړل شي.همدارنګه دا هم د سمون وړ دي چې ونې ته اجازه ورکړل شي تر څو د ۲-۳،۱ مترو پورې څانګې وده وکړي او په ټيټوڅانګوکې دمېوو اوځمکې دتماس څخه مخنيوي وشي.

کله او څنګه وکرل شي:

هغه مهال چې په لوښي کې کرل شوي نيالګي په خاوره کې کرل کېږي نو بايد کنده ورته د لوښي د اندازي په نسبت تقريباً دوه چنده پراخه او معمولي زياته ژوره وکېندل شي.

کندې ته بايد سره علاوه نه شي او يا هم د بوټي د کرلو سره سم بايد سره کندې ته اضافه نشي.

مخکې له دې چې نيالګي سره جذب کړاي شي د باغ په خاوره کې د ودې لپاره وخت ته اړتيا لري د کندي په منځ کې د خاوري يوه ټوپۍ (Mound) جوړه کړئ او د ريښو پنډوسکې په کې ځاي پر ځاي کړئ . په کوم ژوروالي چې نيالګي په لوښي کې وه په هم هغه ژوروالي يا لدي لږ زيات بايد د ريښو پنډوسکې د باغ په خاوره کې ځاي پر ځاي شي .

د کندي په منځ کې ټوپي يا لوړي برخي (Mound) ته خاوره اضافه کړئ او په کراره يې وټپوئ تر هغې پوري چې د نيالګي خاوره د ځمکې سره برابره شي. کندي ته بايد هيڅ ډول مواد لکه سره يا کمپوست اضافه نشي .

د لوښي څخه نيالګي ډير په احتياط سره لرې کړئ . که چېري په لوښي کې د کرل شوي نيالګي ريښې په بيخ کې غير منظمې او يو په بل کې ننوتي وي بايد په هغه ځاي کې قطع شي چېرته چې غير منظم يا تاو راتاو شوي وي او که چېري ريښې تاو راتاو شوي وي کولاي شو چې جدا يې کړو او يا يې قطع کړو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

که چېري د ريښو پنډوسکه کلکه غښتلي وي نو بايد د چاقو په واسطه له څو اړخونو څخه ووهل شي تر څو د ريښو خاوره سسته شي . انار بايد همغه اندازه چې په لوښو کې وو يا لدي لږ لوړ وکرل شي .
کله چې نيالګي په کنده کې کرل کېږي د ريښو د پنډوسکې ګرد چاپيري بايد خاوره واچول شي او پـه احتياط سره کلک وټپول شي . کندي تـه دومـره خـاوره بايـد اضـافه شي چې د ځمکې د سطحي سره برابره يا لږه لوړه پاتي شي او لدي وروسته يې په بشپړ ډول اوبه کړئ تر څو په خاوره کې د هوا کڅوړې له منځه لاړې شي او که چېري نيالګي يې بې ځايـه شي بايـد بيرتـه خپـل حالـت تـه رواړل شي او نـوره خاوره ورسره اضافه شي .
که چېري د نيالګي ريښې لوڅي وي نو بايد په مناسبه اندازه ورتـه کنـده وويـستل شي ترڅو پـه کې د ريښو سيستم ځاي پر ځاي شي . کندي يا سوري ته بايد نور اضافي مواد لکه سره او کمپوست عـلاوه نشي او نيالګي بايد د ځمکې د سطحي سره سم وکرل شي . زيانمنه ريښه بايد د زيانمني شوي برخي څخه شاته پرې شي . خاوره بايد د دوباره ډکون لپاره وساتل شي . د کندي نه له راايـستل شـوي خـاوره څخه بايد تيږې ، واښه او پاتې شونې لرې شي او لوټې دي مېده شي . او کچېري کنده ژوره وي نو بهتر خبره داده چې نيالګي د ځمکې د سطحي سره سم په کنده کې ځاي پر ځاي شي او د دوباره ډکون لپاره دي خـــاوره اســـتعمال شــي تــر څــو نيـــالګي د ځمکـــــې د ســــطحي څخه لږ پورتـه ځاي پر ځاي شي .

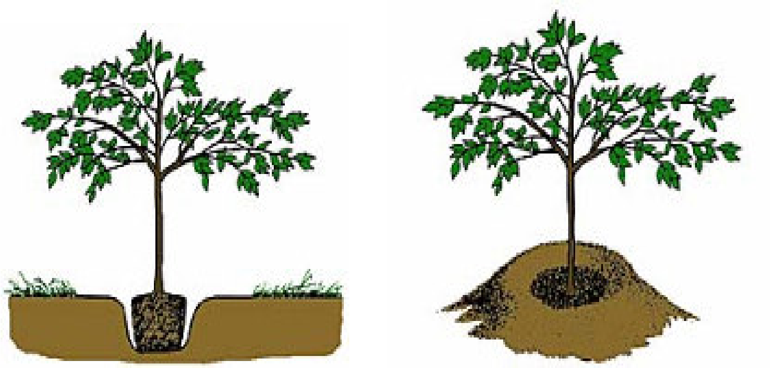

اوبه:
کله چې ونه کېنول شي ښه يي اوبه کړئ د وروستي ځل لپاره د خاوري اصلي کرښه وګورئ. کـه چېـري ونه کېښني دا هغه وخت دي چې ونه بيا خپل درست حالت ته وخوځول شي چې د خاوري سطحه د تني په مقابل کې په عين حال پاتي شي په کومه سطحه کې چې نيـالګي پـه لوښـي کـې وه . د يـوي عمـومې قاعدي په شکل ، له دي وروسته چې خاوره نشست وکړي نو لومړۍ بايد ترينه غټه ريښه قطعـه شـي. د نوي کېنول شوي ونې د اوبو کولو لپاره ډنډوکي جوړ کړئ او دا يقيني کړئ چې اوبه د نيالکي د تنې نه لري شي. ډنډوکی بايد دنيالګي د کېنولو د کندي څخه لږ پراخه وي. ددي لپاره چې ټولـو ريـښو تـه اوبـه ورسـيږي، د ريـښوحجم پـه نـسبي ډول خـصوصاً پـه لـومړني وده ايـز فـصل کـې محـدوده سـاحه اشغالوي نو په وار وار اوبه کولوته ممکن اړتيا وي تر هغه چې ريښې ځاي په ځاي کېږي، ډنډوکې يـو وار يا دوه واره له ګرمو اوبو ډک کړئ او کله چې يخني او يـا بـاران وي دا کـار ډيـر ځلـي کـم کـړئ. پـه لوښي کې د لويې شوي ونې او يا د لوڅو ريښو ونې د ريښو پنډوسکې بـايـد د اوبـو پـواسـطه لـوند شـي ځکه چې دوي د خپلي شا او خوا خـاوري څخه ترکومـه چې پکـې دوي وده کـوي اوبـه نـه شـي تـرلاسـه کولاي، په ژمي کې ډنډوکې هوار کړئ. ترڅو ونه د باران په ټولو شويو اوبوکې ونه دريږي. د ونې د تني

(c) ketabton.com: The Digital Library

په یو مترکې ځمکه باید د وښو هرزه ګیاوو او داسې نورو څخه چې د ونې سره سیالي کوي پاکه وساتل شي.
د ۷،۵ څخه تر ۱۵ ساتنې مترو پورې ضخیمې خزلي لکه د لرګي ټوټې او یا د وښو ټوټې د هرزه ګیاوو په کنترول او د رطوبت په ساتنه کې مرسته کوي. دا خزلي باید د تنې څخه ترڅو ساتنې مترو پورې لرې وساتل شي ترڅو د تاج خرابیدل (Crown Rot) د پیښیدلو رامنځته کېدل کم کړي او هم د حشراتو د پنډیدلو ځایونه له منځه لاړ شي.

که اړتیا وي ستنه ورکړئ:

تر هغې چې ونه کړه شوې نه وي ستنې ته اړتیا نه لري. که چېرته ستنو ته اړتیا وي نود ونې په مقابل لوري کې د همېشني باد په مقابل کې باید عمودا ځای په ځای شي. ستنه په خاوره کې دومره ننباسي چې د ستنې سر یو څو اینچه د ټیټې ترینې اصلي څانګې څخه ښکته وي. کوږ شوې ځای باید له غوټې تقریباً ۱۵ساتنې متره په اندازه لوړې وي یعنې۲/۳ یا ۱/۲ د ونې پورته برخه وي. ددې لپاره چې د غوټو پواسطه د ونې د پوستکې له خرابېدو څخه مخنیوي وشي د ربړ د ټوټو څخه ګټه واخلي. دونې شا او خوا ښه وتړی او هر یو د ستنې سره ونښلوئ. غوټې باید سستې وي ،ترڅو ونه وکولای شي وخوځیږي او د ونې تنه غټه او وده وکړي.

د کېنولو پر مهال د لمر له سوځیدلو څخه ساتنه:

د نوې کېنول شوي ونې پوټکې په ډیره اساني د زیات لمر پواسطه زیانمنېدلای شي . کله چې زخمې شي نو په ډیره اسانتیا د سوري کوونکو حشراتو تر حملې لاندې راځي. د ونې د کېنولو څخه وروسته د لمر د سوځولو د مخنیوي په خاطر د ونې پوټکې په عاجل ډول په سپین رنګ چې په اوبو رقیق شوي وي د خاوري د سطحې څخه په ټوله تنه د بیدو غوټیو (Dormant bud) په شمول رنګ کړئ .

د نویو کېنول شویو نیالګیو روزل او ښاخه بري :

د نیالګي له کرلو څخه وروسته نیالګي د 70-60 ساتنې متره په اندازه باید غوڅ شي او لدې وروسته دي له 5-3 پورې متناسب اصلي شاخونو ته وده ورکړل شي چې ټیټ ترین ښاخ باید د ځمکې نه لږ تر لږه د 25-20 ساتنې مترو څخه ټیټ نه وي .
ښاخونه باید د ژمې د کر په تعقیب 3/5 برخې په اوږدوالي لنډ شي او د 3-2 پورې غوټې باید په هر ښاخ کې پاتې شي . مزاحمې څانګې او بچګې باید له منځه یوړل شي او د هر اساسي یا اصلي ښاخ په سر باید دوه یا درې څانګې پرېښودل شي.
که چېرې وغواړو چې په زړه پورې ونه لاس ته راواړو باید 5-3 پورې هغه ساقې غوره شي چې قوي او نورې ساقې باید له منځه یوړل شي . په انارو کې لنډو او نیغو ښاخونو ته تر جیع ورکول کېږي ځکه چې دوي په اساني سره نه کرېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

او مېوه يې د لمر شديدو شعاوو ته مخامخ وي او همدارنګه د لمر سوزيدل د فصل په دوران کې وروسته کېږي . لمر ته ډېره مخامخ کېدنه د انارو د زړو يا دانو د په زړه پوري سور رنګ د له منځه تللو باعث ګرځي.
د انارو تنه د ودي کولو تر څنګ په سپرنګ مانندہ او منحني ډول بدلیږي اود بوټي (Bush) ته ورته خواصو له امله په اساني سره بچکې توليدوي.
او د دې دواړو خصوصياتو ترکيب ځيني وختو نه د تنې سره نږدې کله کله د خاورو د سطحي څخه لاندې bulge (غونډه شکل) تشکېلوي . بايد احتياط وشي چې اوبه د bulge او د تنې تر منځ غونډې نشي ځکه چې د Phytopthora د توليديدو باعث ګرځي . په عام ډول بايد پاملرنه وشي چې تنه وچه وساتل شي .
ولي د انارو ونې ښاخه بري کېږي؟

- تربيه کول يا "Training" يو قوي ساختمان ته وده او انکشاف ورکوي چې له ماتيدلو يې مخنيوی وشي او د درون حاصل تکېه څنګه وکړي.
- تربيه کول ځوانه ونه په لږ عمر کې په حاصل راولي.

يو مهم هدف د ونې په تربيه کولو کې دادي چې د ونې ټولي سرچېني د مېوې د توليد لپاره هم استعمالېږي نه يوازي د بدني ودي لپاره. تربيه کول د ونې د اساسي ښاخه بري، د غټې مېوې د لاس ته راوړلو او د حاصل او حشراتو د کنټرول لپاره ښه بريښي. ځواني ونې د اصلي څانګو د جوړولو لپاره چې پراخه زاويې ولري ښاخه بري کېږي څانګي چې ښې فاصلي ولري د ډېر حاصل د تکېه کولو توانمندي بې له ماتيدلو لري. که چېري د انارو په زړه پوري نيالګي لاسته راوړل مو هدف وي کولاي شو چې د ۳-۵ پوري ساقي چې يو شان فاصلي ولري بايد پريږدو. د زړو ونو ښاخه بري د لاندې مقاصدو لپاره ترسره کېږي :

۱. دکمزوري کېفيت مېوو ورکوونکې څانګي بايد په هغه فصل کې چې وختي غوړيدنه تشوقوي کمې او يا له منځه يوړل شي او يا هم هغه څانګي چې ناوخته غوړيږي او د کمزوري کېفيت مېوې توليدوي بايد لرې شي.
۲. د څانګو ترمنځ د مناسبي فاصلي ساتل ترڅود رڼا او دواپاشي دموادو نفوذ ته اجازه ورکړل شي.
۳. د مطلوب شکل ، لوړوالي او پلنوالي ساتل.

د انارو د ونې د ښاخه بري عمومي دودونه :

- ونه د کېنولو په مهال شاخبري کړئ ترڅو تنه د ريښو سره توازن پيدا کړي.
- ځوانې ونې په سپک ډول شاخبري کړئ.
- بالغې ونې درندې ښاخه بري کړئ ، په تيره بيا هغه ونې چې لږه وده يې کړې وي قوي کېږي. د ونې چترئ (Canopy) بايد خلاصه وساتل شي ترڅو د کلنۍ مېوې ورکونکې څانګي جوړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

شي. په انارو کې مېوه معمولاً د چترۍ نه بهر تشکېلیږي چې پدې ځای کې د لمر رڼا زیاته ګټوره ده.

- هغه مهال چې د ژمې د لومړي وخت یخ او د منې تېول خطرونه تیر شي ښاخه بري وکړئ څو د پوره غوړېدنې څخه د مخه چې د زخمې کېدلو او ناروغیو خطر کم وي. ځکه چې د انارو ونه ژر غوړیږي او په پایله کې تېول او یا ډېر ګلان او ځواني مېوې په وار وار یخ وژني.
- کله چې لږ او یا هیڅ حاصل نه وي درنده ښاخه بري وکړئ.
- د ونې لوړه برخه د ونې د ټیټې برخې په نسبت درنده ښاخه بري کړئ ځکه چې په سر کې ډېره بدنې وده منځ ته راځي.
- ښه ښاخبري شوي څانګې تر پایه په بالغه ونه کې رنګړئ (Thin out) کړئ دا کار په پاتې څانګو کې د مېوې شکل غټ او کېفت یې ښه کوي.
- ښاخه بري لوړوالی کنترولوي چې په نتیجه کې یې حاصل په اسانۍ سره راټولیږي او د ونې مېوې نیول برقراره ساتي (لوړي ونې زیاتې مېوې نه تولیدوي).

(c) ketabton.com: The Digital Library

په لاندي انځور کې د ونې ساختمان او تشريح کتلاي شئ.

د مېوه داري ونې عمومي جوړښت

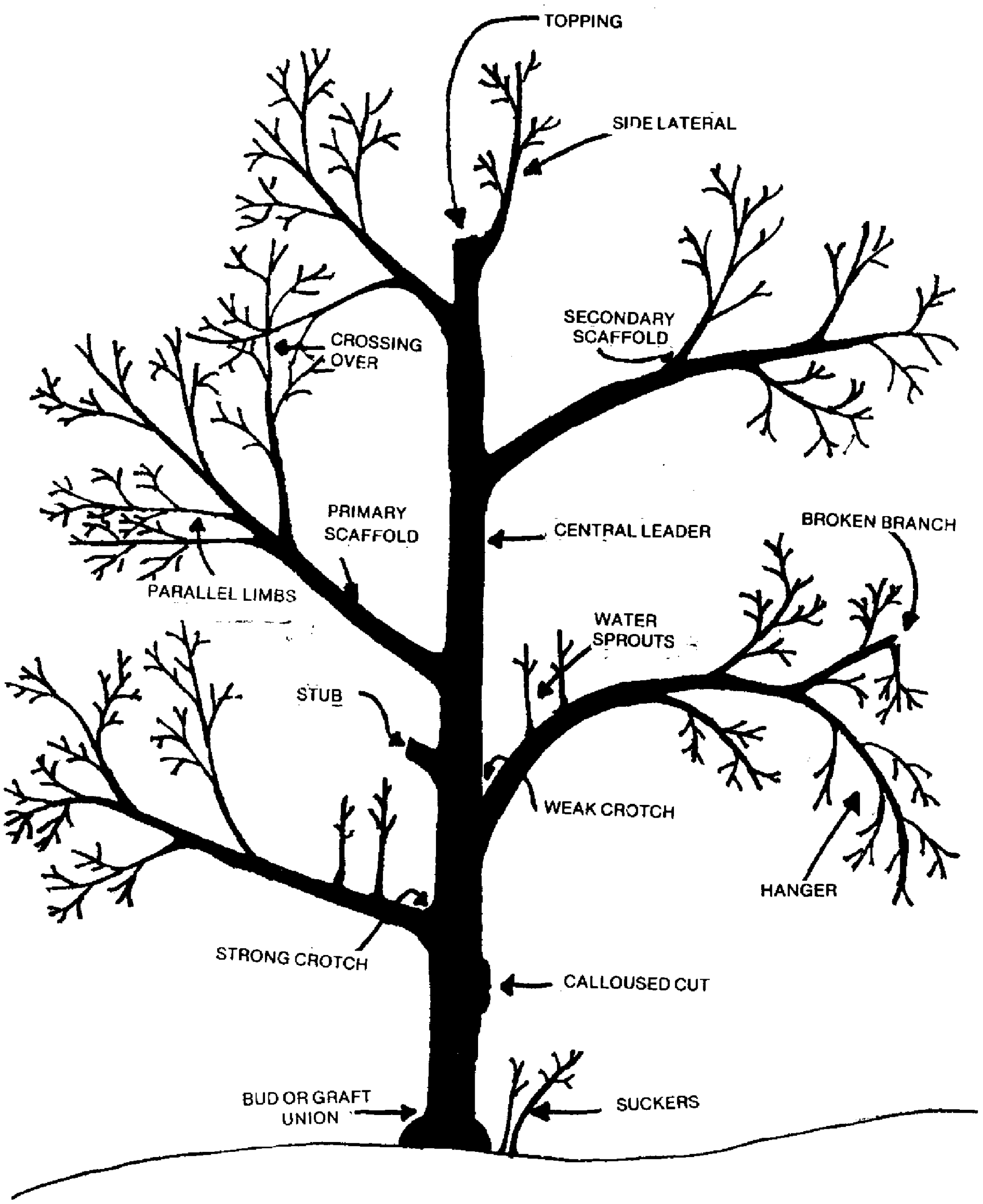

د روزنې سيستمونه (Training System):

انار کېداي شي چې د يوې ونې په شکل (معمولاً د منځ خلاص يا د ګلدان د ساختمان په شکل) او يا هم دڅو ساقو لرونکو ونې په شکل چې د **۳-۵** پورې ساقي ولري وکرل شي کوم چې د انارو طبعي مېلان دي. د ودې په لومړيو دوو کلونوکې بايد انار ښاخه بري شي ترڅو وده وکړي او د **۳-۵** پورې اساسي ښاخونه رامنځته شي، که څه هم نومورې ساقي د يو بوټي او يا که د اساسي ښاخونه په شکل

(c) ketabton.com: The Digital Library

وي چې يو د بل سره مساوي فاصلي ولري او د يوي ساقي څخه يي وده کړي وي.د انار بوټي د بچگيو د توليدولو ميلان لري نو بايد نوموړي بچگي له منځه ولاړ شي ځکه چې بچگي ودي ته تغير ورکوي يعني ونه د ميوې نيونې پر ځاى ودي خواته تشويقوي.

لومړي کال: په لومړي کال کې د کرپه وخت کې د نيالگي پورته برخه غوځيږي او په دوبي کې ورڅخه بچگي لري کيږي.

دوهم کال: په دوهم کال با قاعده ښاخه بري او د بچگيو لري کول د استراحت په وروستيو کې شروع کيږي او همدارنگه اضافي بچگي په اوړي کې لري کيږي. د کر څخه وروسته د لومړي ژمې په دوران کې ښاخونه 1/3 برخي ښاخه بري کړئ. همدارنگه مزاحمې څانگي بايد لرې شي او د۳-۵ پوري ښاخونه پاتي شي.

دريم کال او له هغې وروسته: کلنۍ سپکه ښاخه بري باغ ميوې نيونې ته تشويقوي. د انارو باغ دوامداره او زياتې ښاخه برۍ ته اړتيا نه لري. د ژمې په وروستۍ برخه کې مړې او زيانمنې څانگې او همدارنگه بچگي بايد د ليدو سره سم له منځه يوړل شي. درنده ښاخه بري د کم بار نيولو سبب کيږي

د ښاخه برۍ ډولونه:

د سر پرې کول (Heading يا Heading Back)او رنگړي کول(Thinningيا Thinning out) د ښاخه برۍ دوه اصلي ډولونه دي.

۱. د سر پرې کول:

د سر پرې کول هغه پرې کول دي چې په هغه کې نيالگي يوې ستې ،اړخيزي غوټې او يا وړې اړخي څانگې ته نږدې پرې کيږي. د قوي شاخبرۍ سره په تړاو د سر پرې کول د پري کړل شوي ځاي څخه لاندي د گڼې ودي سبب گرځي.

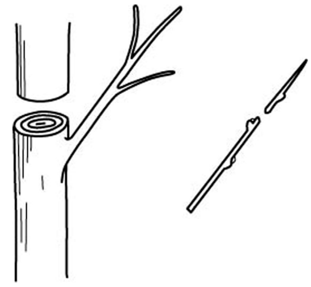

د ستې او اړخي څانگې پري کول

۲. رنگړي کول:

د هغه اړخيز شاخ رنگړي کول دي کوم چې په لاندي برخه کې وي چېرته چې د بل اوږد ښاخ نه لنډ وي او يا ورپورې نښتې وي. د ډيرو ښاخونو لرونکي نبات رنگړي کولو ته تر بل هر بوټي ښه جوړ دی ځکه چې ډير خلاصيږي او خپل د طبيعي ودې خاصيت ساتي او معمولاً يو واري قوي وده د پرې شوي ځاي څخه نه توليدوي. د ونې څانگې يا پاڼې د ونې داخل خواته وده کوي ځکه چې د ونې چترۍ ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډیره رڼا ننوځي . په استثنايي ډول کله چې نيالګي تازه کرل کېږي شاخبري يې بايد اکثرا د رنګړي کولو پواسطه ترسره شي.

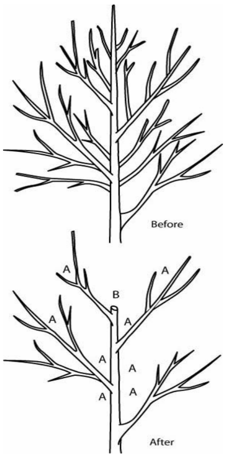

مخکې

وروسته

د B توري د سر پري کول ښايي پداسي حال کې چې د A توري د يو اړخيزو څانګو رنګړي کول ښايي.

په لومړي کال له کېنولو څخه ورورسته د انارو د ونو اوبه کول:

د انارو د اوبو اړتيا د ستروسو د اوبو د اړتيا سره يوشان والی لري يعنی په کال کی د ۱۲۵-۱۵۰ سانتی مترمکعب اوبو ته اړتيا لری. په هغه سيمو کی چی په وده ايز فصل کی په کافی اندازه باران ونه لري نو بايد د انارو نيالګی د ۷-۱۰ ورځو په جريان کی اوبه شی او کچېری خاوری سپکی او يا درمېانه سپکی وی نو نيالګی زيات اوبه خورته اړتيا لری ولی په درندو خاورو کی کمو اوبوته اړتيا ليدل کېږی.

په کاليفورنيا ،اسرايل اود اروپا په ځينو توليدونکو ساحوکی د انارو باغونه ځينی وختونه په قطره يي اوبه خور يا د شيندونکی اوبه خور په شکل اوبه کېږی.

کله چی نوی نيالګی کرل کېږی نو بايد د قطره يی اوبه خور يا د شيندونکی اوبه خور آلی نيالګيو ته نژدی ځای پرځای شی اوياهم دوه اوبه شيندونکی د يو نيالګی په سراستعمالوو ترڅو د نيالګی د ريښو ساحی ته په مساوی شکل اوبه ورسيږی. کله چی نيالګی وده وکړی نو بايد دنيالګيو ترمنځ يو اوبه شيندونکی الی ته انتقال شی.

خو بايد نوموړی اوبه شيندونکی د ريښو ټولو برخو ته اوبه ورسوی د لوڅو ريښو نوي کېنول شوي نيالګي د کېنولو څخه وروسته که چېرته خاوره درنده وي او ونې د خوب په لانده موسم کې کېنول شوي وي د کرلو څخه وررسته بايد يو مخيزاوبه نه شي . معمولاً په خاوره کې د ريښو د را پيدا کېدو لپاره کافي رطوبت موجود وي او په ډندونکې کې يو مخيز اوبه کول په درنو خاوروکې د هوا خاليګاوي دمنځه وړي چې غيرهوازي (anaerobic) حالت منځ ته راوړي چې کولاي شي ونې د منځه يوسي.

که چېري خاوره ريګي،نرمه او وچه متېينه وي او نيالګي په کې کرل شوي وي د ډندونکې په شکل اوبه کېداي شي. د کافي رطوبت د ډاډمن کولو لپاره خاوره بايد په مکمل ډول لمده وي مخکې له دي چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ونه مړاوي شي د ډيرو اوبو د مخنيوي لپاره بايد اضافي اوبه لرې شي. متناوب لمدول او وچول د ريښو د ودي د اړتيا وړ اکسيجن ته اجازه ورکوي چې خاوري ته د ننه شي.
د ځوانو ونو اوبه کول د سرې ورکولو په پرتله ډير مهم دي. ځواني ونې د ريښو يو محدود سيستم لري نو اوبه کول بايد په وار وار تطبيق شي. د يوي عمومې قاعدي په څير که چېرته دوه اونې بې له ۲،۵ سانتي متره بارانه په نويو کېښول شويو نيالګيو تيري شي نيالګي بايد اوبه شي . اوبه کول د کلونو کلونو لپاره ضرور دي او اوبه کول په لومړني کال کې د ودي لپاره حياتي ارزښت لري. ځواني ونې په مني کې ډير لږ او يا کله کله اوبو ته اړتيا لري. په استثنايي ډول په ډيره شديده وچکالۍ کې دا به ډيره ښه وي چې د خاوري رطوبت ته د وختي استراحت اجازه ورکړل شي تر څو په مني کې د رطوبت کموالي تشويق شي. د يخني او يا باراني موسم د پيل څخه وړاندي د ډنډونکې شا او خوا خاوره لرې کړي. د ځوانو ونو دپاره دا ډيره ښه ده چې په اونۍ کې دوه واري اوبه شي او د مارچ او جون په مياشتو کې مطلوبه اندازه رطوبت د خاوري په لوړه طبقه کې چېرته چې ريښې وي وساتل شي. خصوصاً د پاڼو د غټيدني، غوړيدني او د مېوې د غټيدني په لړ کې د خاوري ډول چې څنګه ښه خاوره کولای شي اوبه وساتي تاثير کوي.

د ډيرو اوبو علايم Symptoms of too much water :

د پاڼو ژړيدل چې غور ځيږي او د ريښو خوسا کېدل .

د ډيرو لږو اوبو علايم Symptoms of too little water :

د پانو ژړيدل او لويدل او وړې مېوې توئيدل.

۶. د باغ اداره او تنظيم **Orchard Management** :

د رسيدلي باغ پاملرنه کول

دانارو ونې دې دښه شکل او جوړښت له پاره په ژمي کې شاخه بري شي. په دې ښاخه برۍ کې دونې لوړوالی دغوښتنی وړ اندازی ته رسيدای شی. ماتی ،کږی، او مزاحمت کونکی څانګی دی لری کړل شی.
که د ونې دننه خواته د ونې مرکز خلاص پريښودل ضرورت وي نو د اوړي په موسم کې شاخه بري کولای شی چی دا اړتيا پوره کړي.

دبچکيو او سکرونو پرې کول:

هغه نوي نيالګي او يا لښتي کومې چې د تنې، ريښو او دپيوندي برخې څخه ښکته رازرغونېږي بايد ټولې پرې شي او همدارنګه هغه څانګې چې د ونې يوې خواته زرغونېږی او د ونی توازن خرابوی هغه هم بايد دښاخه برۍ په وخت کې پرې شی. انار د ريښو څخه دبچکيو ويستلو ته مېلان لری.

هرزه وابښه:

(c) ketabton.com: The Digital Library

هرزه وابنه زیاتره وخت په لاس سره او یا په رمبي سره ویستل کېږي، نومورې کاردی په سرسری توګه ترسره شی ترڅو دریښو دزیان لامل ونه ګرځی.

C: دانارو څوانو او پخو ونو ته سره ورکول: زیاته سره ورکونه دمېوې دپریوتلو لامل ګرځی.

په کلیفورنیا کې په نمونوي ډول دسرې استعمال:

نایتروجن دزیات مصرفه عناصرو دډلې څخه دښه حاصل او ودی له پاره یو اغیزمن عنصردی چې دنایتروجنی سری (امونیم نایتریت) په ډول چې زیات مشهور دی دلاس په ذریعې سره ونو ته په لومړیو دوه کلونو کې اچول کېږي چې دا مقدار دڅلورم کال پوری زیاتیږی.ددریم کال په شروع کې دې دغه سره دباغداری دتراکتور او یا شیندونکی ماشین په وسیله وپاشل شی.

په لاندی جدول کې د خالص نایتروجن اندازه دکېلو ګرام له مخی او یا د امونیم نایتریت ۳۳٪ سرې اندازه یو هکتار باغ ته سفارش شویده په هغه صورت کې چې په یو هکتار باغ کې ۳۳۱ ونې کرل شوې وي:

عمر	خالص نایترجن کېلوګرام	امونیم نایتریت کېلوګرام
لومړی کال	19	57.6
دوهم کال	30.5	92.4
دریم کال	50.5	153
څلورم کال او دهغی څخه وروسته	114	345.5

دا کېدای شي چې په منی او یا ژمی کې په یو ځل سره استعمال شی. په سپکو خاورو کې یې په وقفه ایې ډول استعمال اړین دی ، لومړی ځل دی د منی په وروستیو کې استعمال شی اوپاتی برخه دی په پسرلی کې.

په زیاته اندازه نایتروجن او ناوخته دسرې استعمال کولای شي چې دمېوی پخیدنه او رنګ وځنډوی.

څینو څیړنو ښودلې ده چې دزیات نایتروجن استعمال دونی د بدني ودې او دکمې مېوې تشکېل رامنځته کړی دی. نایترجن کېدای شي چې په مختلفو شکلونو سره استعمال شی:

دامونیم نایتریت (۳۳-۰-۰) ، امونیم سلفیت (۲۱-۰-۰) کوم چې عامه سره ده، یوریا (۴۶-۰-۰) کوم چې دنایتروجن غوره سرچینه ده.

که چېری دخاوری PH د 6.5 څخه پورته وی، دامونیم سلفیت سرې (۲۱-۰-۰) دنایتروجنی سرو دسرچینی په توګه کوم چې دخاوری دتیزابیت سره مرسته کوی استعمالیږي. که چېری دخاوری ph د 6.5 اویا ښکته وو نو د نایتروجن بله منبع دې استعمال شی. که چېری یی PH د 7.5 څخه لوړ وی، نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دفاسفورس سرې دې نه استعمالېږي. په عمومي ډول سره القلي خاورې دانارو د روزلو له پاره مناسبې نه دي.
سرې دې په شیندل شوي ډول سره د نیالګی د ځانګو دپراخوالی په امتداد سره واچول شی. دسری داستعمال له امله دسوزیدو دمخنیو په خاطر دی کېمپاوی سری د ونی دتنی څخه ۲۰ سانتی متره لری واچول شی.
دسری داستعمال څخه وروسته دی اوبه خور ترسره شی ترڅو استعمال شوی نایتروجن دریښو طبقی ته ورسیږی. دغذایې موادو او اوبو د رقابت دمخنیوی په خاطر باید دخاوری سطحه لوڅه شی چې د سطحی خیشاوی، دګیاه وژونکو په استعمال او عضوی ملچ سره هرزه بوټي لری شی.
دسری زیاته اندازه باید استعمال نه شی، دنایتروجن زیات استعمال د ځانګو دزیاتی ودی ، ناوخته مېوه نیونی، کمزوری رنګ او خوند ، دمېوی ناوخته پخیدنه، او هم امکان شته چې دژمی یخ د ونی د زخمونو دحساسیت لامل وګرځی. همدارنګه دنایتروجن ناوخته او وروسته استعمال یعنی د جولایی د نیمایی څخه وروسته استعمال په ژمي کې ونې له استراحت څخه وباسي.
داسې شواهد او ارقام وجود نه لري چې وښایی د فاسفورس او پوتاشیم استعمال په انارو کې د ونې وده او یا دمېوې جنسیت ښه کړی.په زیاتره وختونو کې د جستو Zn کمښت په انارو کې لیدل کېږی، دغه ستونزه په ژمي او یا دپسرلي په سرکې په پاڼو باندې د جستو د پاشلو په اساس حل کېدای شي.
نایتروجن N او جست Zn په نمونوي ډول دانارو له پاره یوازینی سرې دي. نایتروجن د زیات مصرفه Macronutrients ، او جست Zn دکم مصرفه عناصرو دډلی څخه دی کوم چې په ډیر کم مقدار سره په ونه کې دکمښت دښو دلیدلو څخه وروسته استعمالیږی.
په انارو کې دسرو داستعمال عملیی دنورو انارو تولیدونکو هیوادونو څخه:
اسرایل Israel: په کال کې د یوهکتار باغ لپاره د kg 200-300 پورې سره استعمالوي، پوتاشیم هم په همدی اندازه سره د K2O په شکل سره استعمالیږی. حیوانی سری په نمونوي ډول سره استعمال نه لري.
هسپانیه Spain: دسری استعمال تر هغه پوری نه سفارش کېږی ترڅو چې په پاڼو کې دکمښت نښې ونه لیدل شی، دسری استعمال دسری په وسیله د ککړتیا څخه دمخنیوی په خاطر محدود شوی دی نو په دی اساس دسرو داستعمال زیاته اندازه په لاندی ډول ښودل شویده:
لاندی اندازه باید زیاته نه شی:
۱۱۰ واحده نایتروجن، ۸۴ واحده فاسفورس، ۲۳۴ واحده پوتاشیم او ۲۵ واحده مګنېشیم دې د سیلابی اوبه خور په صورت کې استعمال شی. په قطره یې اوبه خور کې د زغم اعظمی حد ۸۵ واحده نایتروجن، ۶۷ واحده فاسفورس، ۱۸۷ پوتاشیم او ۲۰ واحده مګنېشیم دی.که چېری دعضوی سری هره اندازه استعمالیږی باید دنایتروجن د زغم لوړه اندازه دپورته ښودل شوی اندازی څخه معالومه کړل شی.
که چېری سیلابی اوبه خور سیستم په کار اچول شوی وي نو دنایتروجن اندازه دې په لاندی ډول سره په مېاشتو تقسیم کړل شی کوم چې لومړی ځل اوبه خور دغوټیو دماتیدلو سره سم شروع کېږی:

مېاشت دسری اندازه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مارچ	٪۵
اپریل	٪۲۵
مۍ	٪۲۵
جون	٪۲۰
جولاې	٪۱۵
اګست	٪۱۰

دعناصرو دکمبنت د نښنو پېژندل:

په انارو کې دنایتروجن او جستو دکمبنت نښې زیاتره وخت د ونو په پاڼو او کله کله په مېوو، عمومي وده او یا په لښتو کې لیدل کېږي. چې دا په نمونوی ډول سره هغه نښې دي چې انار یې ښیي.

که چېرې نایتروجن کم وي، دمېوو د ونو زړې ښکتنۍ پاڼې کېدای شي چې زېړې شي، نهایې ځانګو وده کمېږي، ونه دمېوی دحاصل څخه غورزیږي او یا یې حاصل کمېږي.که چېرې نایتروجن زیات شي ، بدنې وده کېدای شي چې تیزه شنه شي، خو دمېوی تشکېل کېدای شي چې کم شي او دمېوی پخیدنه د عادي حال څخه ۷۱۰ ورځو پورې ځنډیږي. نو باید هر یو ددواړو پورته حالتونو څخه دنایتروجن کمښت او هم دهغې ډیرښت رامنځته نه شي.

دنوې ودې زیړې پاڼې تل داوسپنې او جستو دکمبنت ښکاروندویي کوي او په شدیدو حالتونو کې دونې داخلي برخه کېدای شي چې زیړه شي.

دجستو Zn دکمبنت نښې په پسرلي کې زیاتي روښانه معالومېږي، ونې پاڼې او ګلان وروسته غوړوي، پاڼې کوچنۍ او کله کله د رګونو ترمنځ زیړوالې ښایي پاڼې یې تاوې شوې وي.ځینې وختونه د بندونو ترمنځ فاصله یې کمه وي، وروسته بیا په راټلونکې وده کې نوی وده نوموړې نښې پټوي.

دجستو کمبنت په تیزه وده کونکو ځوانو ونو او په الکلي خاورو کې په کرل شویو نیالګیو کې زیات لیدل کېږي همدارنګه ددوبي په نیمایې کې په ځوانو ونو کې هم لیدل کېږي. په خاورو کې دجستو استعمال غیر اقتصادي عمل دی ځکه چې په ریښو کې زیات جذبیدونکي نه دي اوهم په نباتاتو کې یوغیرمتحرک عنصر دی. دجستو دکمبنت دمخینوی کامپابه لاره په پاڼو باندې د زنک سلفیت (طبعي زنک 52%) یا دجستو 14% کلیتونو استعمال دی. نوموړې استعمال د وده ایز موسم په هر وخت کې ترسره کېدای شي خو کېدای شي چې دپاڼې دسوزیدو لامل وګرځي. دجستو استعمال دحاصل د ټولولو څخه وروسته او داستراحت په مرحله کې ډیر غوره دی، په عمومي ډول، په پاڼو باندې د یو ځل شنیدنې له پاره محلول بایدپه یو هکتار کې د 2.2-1 کېلو ګرام اساسي جستو درلودونکي وي.

په لاندې شکلونو کې د جستو د کمبنت نښې په انارو کې نه بلکې دانارو دکمبنت نښې له دې سره ورته والې لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پــه کــی وی فــروټ کــې دجــستو دکمــبنت نــښه

دشفتالو په پاڼو کې دنایتروجن دکمبنت نښه

E. اوبه خور:

دمیوې د نیونې او تشکیل له پاره منظم ډول اوبه خور ضروري دی. دخاورې یوشان رطوبت د ونې دقوت دساتلو، حاصل ورکونې او دمیوې دسایز له پاره ضروری دی. په لومړی کال کې دکرل شویو نیالګیو دریښو دښه تشکیل له پاره مناسبې اوبه ورکول مهم دی. اوبه خوردی د وده ایز فصل دشروع څخه په پسرلی کې شروع او دحاصل داخستنې څخه وروسته وخت پورې دوام کوی.

دسطحي اوبه خور څخه دی ډډه وشی، مکرر سپک اوبه خور سطحي ریښې تشویقوی کوم چې دریښی د ورستیدنی د پیداکیدو لامل ګرځی او په تنه او ریښو باندی یرغل کوی او ونه وژنی.

کم تکراری او ژور اوبه خور غوره دی. ونی دی په ژور لوندوالی سره په هرو ۷-۱۰ ورځو په وقفه کې اوبه شی خو دا په موسم او هوا پورې تړلی پروسه ده.

په پخو باغونو کې داوبه خور اندازه په اقلیم او خاورې پورې اړه لري. دعمومی قاعدی له مخی دی په پسرلی کې 15m3 د ورځی له پلوه یوهکتار باغ ته (سره ددی چې اوبه خور شاید هفته وار شکل سره وی،خو پورته اندازه د ورځی په بنیاد سره اوسط دی).پورته ورځنۍ اندازه دی تر 350 m3 پوری دیوه هکتارباغ له پاره ددوبی په موسم کې دحاصل اخستلو تر وخته زیاته کړل شی.دیوه موسم له پاره به داوبو ټوله اندازه 6000m3 په یو هکتار اوسی سره د بارانه کوم چې په یوه موسم کې 4500m3 په یوه هکتارکې اوري،که چیری باران کم اوري نو دباران داندازې په تناسب سره دی ورسره اوبه زیاتی شی ترڅو دباران اوبه پوره کړی.

کم اوبه خور به دمیوی خراب سایز، دمیوی دزیاتی غورزیدنی، فشار لاندی ونو او کیدای شی چې دراتلونکی ګل کونی اندازه کمه کړی.

دحاصل دټولونی څخه وروسته دی کم اوبه خور ترسره شی. دژمی اوبه خور څخه دی ډډه وشی لکه دحاصل داخستلو په وخت کې چې د دروند اوبه خور. که غواړئ چې دمیوی اندازې ته انکشاف ورکړئ نو کله کله دی په ژمی کې اوبه خور صورت ونیسی. ددی څخه وروسته اوبه خور به د سپر داوړدیدلو، بدنی ودی او په پسرلی کې دغیرمیوه لرونکی ودی لامل وګرځی.

سطحي اوبه کول دقلبي (سپاري) په لیکه او یو مخیزاوبه کول (Gravity Flow): د قلبي یا سپاري لیکې بایدد اوبو څخه ډکې شي .ددي دپاره چې د ریښو ټول سیستم ته اوبه ورسیږي او بیا اوبه تري

(c) ketabton.com: The Digital Library

ویستل شي.غاړي کېداي شي ددي دپاره چې اوبه دیوې څخه تردوه ورځو پوري دکافي جذب لپاره وساتل شي.او څنډي یا غاړي تر راتلونکي اوبه کولو پوري باید لرې شي.

د خاوري پر بنیاد د مهال ویش مېتودونه (څنګه پوه شو چې څه وخت اوبه ولګوو): اوبه لګول باید هغه وخت ترسره شي چې 50% اوبه له خاوري څخه جذب شوي وي.په خاوره کې د اوبو د محتویاتود معلومولو لپاره یو رمبې، بیلچه او یاد خاوري نل را واخلي اود 20 څخه 40سانتي پوري وکنۍ. هغه خاوره چې تقریباً 50 فیصده اوبه ولري په لاندي ډول احساسیږي:

پولي لرونکې یو مخیز اوبه خور

څوان باغ د یو مخیز اوبه خور لاندي

د خاوري جوړښت : Soil Texture

ځیږ یا coarse جوړښت: تقریباً وچ ښکاره کېږي چې پنډوسکې جوړوي او خپل شکل نه شي ساتلی.

ښه ګډه خاوره Loamy :

پنډوسکې جوړوي چې څه نا څه د قالب کېدلو وړ دي او کله چې د لاس په ګوتو کېکاږل شي یو نازکه فیته جوړوي رنګ ئي هم تیاره وي .

کلی خاوره Clay soil :

یو دا چې ښه پنډوسکې جوړوي او د یو اینچ یا تر هغه زیاته یوه فیته جوړوي ، تیاره رنګ لري او یو څه چسپناکه هم لري.

واښه او پاڼي (Mulch) د مېووځوانو ونو ته ګټوري دي .واښه او پاڼي یا نباتي پاتي شوني لکه توئي شوي پاڼي، د ونې پوټکي ، د وښو توټي، واښه ، د اري بور په خاوري کې رطوبت ساتي ، دخاوري بې حده حرارت معتدل ګرځوي ،او دهرزه ګیاو څخه د رقابت په کمولو کې مرسته کوي .د Mulch جوړولو دپاره واښه او پاڼي د 10 څخه تر15سانتي مترو پوري ژوراود تنې څخه څو اینچه وړاندي دخاورو لاندي کېږي.د منې په سرکې دا واښه او پاڼي لرې کېږي.داکار ریښوته اجازه ورکوي چې پوه شي حرارت سړیږي او ژمې راتلونکی دی.نو ونه په فزیالوژیکې ډول ژمې ته په چمتوکېدو پیل کوي.دځلو یا وښو لرې کېدل همدارنګه د موږکانو او نورو خوړونکې حیواناتو د پټیدلو او په ژمې کې د ونې د پوټکې له ژولو مخنیوي کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مېوې رنګړي کول:

کله چې ټول عوامل مساعد او غوره وي هغه مهال بیا ونه کولای شي چې ښه ډیره مېوه وکړي. په ونه کې د حده زیاته مېوه ممکن ونه کمزوري کړي او لږي غوټې وکړي چې پایله یې د راتلونکې فصل لپاره د حاصل کموالي دي . دروند حاصل کولای شي د کوچني شکل او کمزوري کېفیت د مېوې پایله شي. ددي ستونزو د مخنیوي لپاره د ګل د غوړیدني څخه دوه یا دري اونې وروسته رنګړي کول وکړئ . د حشراتو یا ناروغي پواسطه زخمي شوي مېوې لومړي لرې کړي او د توصیه شوي فاصلي اوسط تعقیب کړئ. مېوه باید د ۷-۱۰ سانتي مترو پوري په هره ځانګه کې یو دبل څخه لرې شي چې وړې ځانګې یوازي یوه یا دوه مېوې ولري. رنګړي کول باید داسي وشي چې د ځانګې په اساس یا بیخ کې کمه او د ځانګې څوکې ته نږدې زیاته ترسره شي ترڅو د ځانګې په سرکې د ډیري مېوې له کبله د قاتیدلو او ماتیدلو څخه مخنیوی وشي او یا هم د مېوې رنګړي کول دفصل په اخر کې ځانګې دلمر وړانګو ته مخامخ کوي او د قات کېدلو څخه یې ساتي. هغه مېوې چې د جون د مپاشتي څخه وروسته رامنځته کېږي باید له منځه یوړل شي ځکه چې نوموړي مېوې معمولاً په بشپړ ډول نه پخیږي.

دنیالګیو د ځوانۍ په جریان کې (۲-۵)کالو پوري دکلکو مېوو غورځیدل غیر معمول نه دي.

د مېوو غورځیدل په زراعتي عملیاتو لکه د زیاتي سري او اوبه خور استعمال پوري اړه لري هغه مهال چې وده زیاتوي. ځواني ونې باید د فشار لاندي شرایطو کې ونه کرل شي.

د رسېدلي عمر ونې د ځوانو ونو په نسبت د زیاتو مېوو د نیولو توان لري همدارنګه د مېوې رنګړي کول د مېوو د غورځیدو کچه کموي ځکه چې ونې د زیاتو غذایي موادو دتولیدولو او د زیاتو مېوو په نسبت د رنګړي شوو مېوو دساتلو زیات توان لري.

۷. د انارو غټې ناروغۍ ، حشرات او د هغوی کنټرول:

انار ځیني ګډوډۍ، ناروغۍ او حشرات لري، دهیواد په کچه په انارو کې لاندي حشرات او ناروغۍ پیدا کېږي.

په انارو کې ګډوډۍ او د هغوي کنترول.

- د مېوې چاودیدل: باید په منظم ډول اوبه خور وشي. زیاته وچه خاوره د لندي خاوري په نسبت د مېوو د چاودیدلو ناروغي راټیټوي.
- د باران او دلمر د ښکاره کېدو څخه وروسته د مېوې چاودیدل.
- د لمر پواسطه د مېوې سوځیدل: د کافي سري ورکولو ، په بنیادي توګه د نایتروجن استعمال او د قوي ښاخه برۍ په واسطه د پاڼو ښه پوښ باید وساتل شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د تني یا ریښې ورستیدنه: باید د ذهکشي ښه سیستم وساتل شي تر څو له دغې ستونزې سره مخ نه شي.
- د ښاخونو په وسیله د مېوو ګریدل: مزاحمې څانګې باید لرې شي او د مېوو تر منځ باید مناسبه فاصله وساتل شي ترڅو دغه عمل صورت و نه نیسي.
- د پوټکي توریدل: معمولاً په ذخیره خانو کې دغه عمل په خامو میوو باندې وده کوي. نو باید پخې مېوې راټولې شي او پاکې وساتل شي.

په انارو کې پیداکېدونکې حشرې او د هغوي کنترول(نومورې حشرې د نورو مېوه لرونکو ونو د حشرو په څېر تداوي کېږي): په کالیفورنیا کې فقط سپږې او چنجي عام حشرات دي همدارنګه په یاد شوي هېواد کې سپږې او چېنجي یوازیني معمول حشرات دي.

Leaf Footed Plant Bugs :نومورې حشرات چې علمي نوم یې leptoglossus sp دي په زیانمن ډول په انارو باندې راټولیږي خصوصاً په هغه وخت کې چې انار په منځ وچوي. خو بیا هم د نومورو حشرو زیان تر هغه وخته کم وي ترڅو چې تیزابي مواد له چاودلې برخې څخه څڅیږي. تر هغه چې تیزابي مواد څڅیږي نومورې حشرات د ژیړې برخې (albedo) د سورې کولو په لټه کې وي مګر نه د داخلي برخې(aril). خو بیاهم ځیني وختونه دوهمې وېروسي پتوجنونه Alternaria او Botrytis په نومورو سوریو کې راټولیږي. چې د Bacillus thuringiensis او د Leaf Footed Plant Bugs په وړاندې موثر نه دي. خوشبختانه نومورې حشرې سیمه ایزې او له باغ څخه لرې نه خوریدونکې حشرې دي یعني نشي کولای چې نږدې باغ مصاب کړي.

اداره: نومورې حشرې په باغ کې د فصل په اخر(اګست او سپتمبر) کې معمولاً نه تر سترګو کېږي.خو که چېرې دوي په همدې باغ یا بل نیږدې باغ کې ژمې تیر کړي نوکېداې شي مخکې تر سترګو شي.

زیاتره کلونه د Leaf Footed bug حشراتو نفوس د طبعي مړینې یعنې د لوړ حرارت پرازیتي هګۍ و(Gryon pennsylvanicum) په وسیله تداوي شوي دي. په هر ترتیب نومورې طبعي کنترول په هغه وخت کې چې د ژمې تیرونکو حشرو زیات نفوس وجود ولري د اعتبار وړ نه دي. نومورې کنترول د پسرلي په وخت کې چې پرازیتي هګۍ فقط بالغ حشرات متاثره کوي په خصوصي ډول د اعتبار وړ دي . دا هغه ژمې تیروونکې بالغ حشرات دي چې د زیات زیان باعث ګرځي.هیڅ ډول کرنیز کنترول تر اوسه نه دي پیژندل شوي چې د leaffooted bug یا د دې د زیان په وړاندې چې په پیسته کې رامنځ ته کېږي موثر تمام شي. خو بیا هم ځیني کرنیزې تداوې لکه د باغ څخه د پاتې شونو ټولول کولاې شي چې د ژمې تیروونکو حشرو په نفوس کې کمښت رامنځته کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپړۍ یا Aphids:

د سپړیو لړ تعداد د تشویش وړ نه دي، او د سپړیو ډیر نفوس د تاویدلو ، ژیړیدلو او د پاڼو دڅانګو د بې ډوله کولو سبب ګرځي او دوي همدا رنګه کولاي شي د یوي چسپناکې مادي چې د شاتو شبنم ورته وایي د تولید سبب وګرځي چې وروسته د Sooty Mold فنګس د ودي سبب ګرځي کومه چې میوه زیانمنه کوي.

اداره یا Management :

په لومړي سرکې د حشراتو ضد دواګاني استعمال کړئ .کله چې د سپړو تعداد زیات وي او دوي د پاڼو په تاوولو او بي ډوله کولو پیل وکړي ډیر وخت دا کار ستونزمن وي چې دوي کنترول شي ځکه چې تاو شوي پاڼې سپړیو ته د حشراتو ضد دواګانو او طبعي دښمنانو په مقابل کې پناه ورکوي. چېرته چې د سپړیو نفوس په ځو تاو شوو پاڼو یا نوو څانګو ځاي په ځاي کېږي نو په دي حالت کې ښه کنټرول ددي څانګو پري کول دي. په غټو ونوکې ځیني سپړۍ د ونې د ضخیمې چترۍ په دننه کې ښیرازه کېږي . ددي ساحو پري کول د سپړیو لپاره لږ مناسب دي، ساحه د هرزه ګیاو څخه چې سپړۍ ساتي پاکه وساتۍ . د نایتروجني سرو ډیره اندازه د سپړیو د بیا پیداکېدو لپاره ډیره په زړه پورې ده. د اړتیا څخه زیات نایتروجن مه استعمالوئ. حشره وژونکې صابون ، د نیم غوړ ، عالي او یا عالي ته ورته پارافیني ډوله تیل د سپړیو موقت کنترول کولاي شي که چېرته په ټولو پاڼو استعمال شي. د پوره پوښښ لپاره د پورته موادو سره په ډیري اندازي اوبه وشیندئ او د پاڼې لاندي او باندي برخي خپل هدف وګرځوئ. پورته مواد سپړۍ په همغه ورځ چې دوا پاشي شوې وي وژني نو ځکه باید تکرار شي.

سپړۍ Mites:

سپړۍ عموما د جسم د پلن والي او هواروالي او د مخکنیو پښو د اوږدوالي څخه پیژندل کېږي ځوانې سپړۍ په مختلفو رنګونو کې لیدل کېږي کېداي شي داغونه او خاپونه ولري او هم کېداي شي چې خاپونه ونه لري. سپړۍ د ژمې په موسم کې منډوکو او وړو څانګو کې هګۍ اچوي نوموړي هګۍ وروسته د پسرلي په موسم کې چوي او د سپړۍ بچې ورڅخه بهر ته راوځي . سمدواره د راوتلو وروسته پاڼو سره تماس نیسي چېرته چې خپله غذا په اساني لاس ته راوړی شي سپړۍ د پاڼې د حجراتو څخه خپله غذا لاس ته راوړي کله چې پاڼې په داسي شکل سره تخریب شي د ونې د ژوند کچه راټیټېږي او

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم ورسره د مېوې په سایز بده اغیزه پرېوځي او یې مېوه اغیزمنه کېږي .هغه پاڼې چې د سپږۍ (Mites) په ذریعه متضرره شوي وي علایم یې دا دي چې د پاڼې شکل به یې خال ،خال نصواري رنګه وي. هغه ونې چې د مقاومت قوه یې کمه وي د سپږیو زیات نفوس ته زمېنه برابرېږي چې په پاڼو کې تخریبي عمل تر سره کړي ،خو باید دا په یاد ولرو چې د سپږیو زیات تعداد دوه عمده مشکلات رامنځ ته کوي . تقریبا د پاڼو ټول کلوروفیل (Chlorophyll) د منځه وړي او بل دا چې رنګ به یې په زیړ بخن شکل بدل شي . بعضې حشره وژونکې کوم چې د نورو افاتو د مخنیوي په منظور استعمالیږي کله کله ددي سبب کېږي چې په ناڅاپي ډول د سپږیوتعداد زیات کړي.

د سپږیو اداره او کنټرول: کله نا کله سپږۍ په طبعي شکل سره د نورو حشرو په زریعه کنټرول

کېداي شي خو په عمومې ډول کنټرول ددي سبب ګرځي چې اکثره سپږۍ اوړي ته پاتي شي او کاملا د منځه نه ځي. په ژمي کې د Dormant oile استعمال کوم چې یو بیولوژکې کنټرول دي د Mites سپږۍ د کنترول یوه لار ده خو ددي په زریعه کېداي شي چې پرته له سپږۍ نوري حشري هم ووژل شي کچېره د 20 فیصده څخه د سپږۍ هګۍ زیاتي وي پدي وخت کې یې باید د مخنیوي لپاره د استراحتي سپرۍ د تیل په لوړه کچه استعمال شي. دي سره کېداي شي چې یو حشره وژونکې هم ورعلاوه شي تر څو د نورو افاتو او حشرو مخنیوي ورسره هم وشي په اکثره باغونو کې د اوړي او پسرلي په موسم کې د Miticides استعمالول غوره دي . خو دا په هغه صورت کې چې سپږیو د خاښونو پاڼي نهایي متضرره کړي وي. Dusting sulfur دوه ځلي یعنې دپسرلي په اخروخت کې (May) او د اوړي په لومړي وخت (June) کې استعمالیداي شي.

چېنجي Worms :

مختلف چېنجي د هر څه خوړونکو (Omnivorous)په شمول د پاڼو څخه غذايي مواد لاس ته راوړي ځیني وختونه په ونو کې چې کومې مېوې دي هغه هم ددي چېنجیو په زریعه د حملې لاندې نیول کېږي . هغه مېوې چې د چېنجیو په زریعه متضرره شوي وي کېداي شي چې د ونې څخه په ځمکه وغورځیږي دا ځکه چې هغه نهایي تخریب شوي دي ولې کمې تخریب شوي مېوې اکثره په ونو کې پاتي کېږي او خصوصیات به یې دا وي چې ژیړ رنګ به لري ، زخمې زخمې به وي او سطحه به یې زیږه وي . او با لاخره مېوه به یې یوه تغیر شوي اوله اصلي رنګ څخه اوښتې او بد شکله وي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د چينجي اداره او مخنيوي:

ځرنګه چې چينجي مختلف مراحل لري خو د لاروا په مرحله کې يې دمخنيوي لپاره د (Bacillas thuringiesnsis) په نوم توليد شوې دوا چې په عام بازار کې هم خرڅيږي ډېره اغېزمنه ده.
ځرنګه چې دا دوا ډېره مشهوره او عامه ده نو د ډيرو حشراتو د منځه تګ لپاره مناسب او په زړه پورې علاج دی او ددې تر څنګ يې بله خوبي داده چې دګټورو حشراتو ، مرغانو ، او انسانانو لپاره هيڅ نوعه ضرر نه رسوي.
کله چې نوموړي Bacillas thuringiensis استعمال شي نو Leaf rollers خپله غذا څو ساعته وروسته بندوي . او وروسته له څو ورځو مړه کېږي او له منځه ځي يوه بله نوعه سپری د Thoroug spray په نامه هم شتون لري چې دا هم د کنترول لپاره ډيره موثره ده خو دا د هغه leaf roller لپاره استعماليږي چې د لاروا په مرحله کې او کوچني وي يعني حد اقل ۱ سانتي متر نه بايد اوږده نه وي . او د نهايي ضرورت استعمال يي د يو ځل څخه زيات دي د ځينو حشراتو له منځه تګ په خاطر بايد (Pesticides) استعمال شي خو ځيني داسې (Pesticides) هم شته چې مفيدي حشري هم وژني لکه د شاتو مچې او Lace Wings ...

د انارو ناروغۍ، علايم او اداره کول :

ځني ناروغۍ دي چې هم په خامو انارو او هم په پخو انارو کې رامنځ ته کېږي لکه (Alternaria, Botrytis, fruit rots , surface mold) خو Fruit rots اکثره په پخو مېوو کې رامنځ ته کېږي .
خصوصا هغه وخت کې کله چې دوه مېوې يو بل سره ولګيږي او زده شي . دا ډير زر په تورو داغونو بدليږي . انفکشن معمولا په يخي هوا ، باراني پسرلي او اوړي کې صورت نيسي په داسې حالت کې چې مېوه کېداي شي خړېخنه شي او ساحه پتوجن ونېسي. دا کارپه هغه صورت کې کېداي شي چې د انارو مېوه وچوي او داني يي لوځي شي دغه پتو جنسونه اکثره د دوهمې پتوجن په حيث وروسته د لوڅوالي او د Albedo د سوري کېدو څخه پر مختګ کوي او مخ ته ځي . د حاصل راټولولو وخت کې بايدډېر دقت وشي او بايد څومره چې امکان لري زر اداره شي که په باغ کې دوړې او خاوري موجودي وي نو د ګرد سره سپورونه خپريږي فلهذا مېوې بايد په يو خاص ځاي کې ټولې کړاي شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د انارو د حاصل راټولول او سنبا لول:

د انارو پخوالي:هغه انار چې د حاصل راټولولو وړ وي معمولاپه دوهمې یا دریمې پاڼو کې تولیدیږي یعني یو کال د کرلو څخه وروسته د انارو مېوې هغه وخت پیک Pick کېداي شي کله چې رنګ يې تیاره سور شي.
د انارو مېوې د ګل د پراخوالي له وجې په مختلفو مراحلو کې ثمر ته رسیږي . هغه حاصل چې کېفیت يې نهایې ښه وي او زمونږد تقاضا وړ وي هغه په شپږمه پاڼه کې لاس ته راځي یعني د کرلو څخه شپږ کاله وروسته . له یو هکتار (Hectare) ځمکې څخه کېداي شي چې شپږ ټنه انار لاس ته راشي .
د حاصل د راټولولو لارې چارې: هغه انار چې تازه په تازه استهلاک کېږي او یا هم پروسس ته نه وړاندي کېږي په ډیر احتیاط سره د لاس په واسطه پیک کېږي ،ځکه چې دا شونې ده که د انارو خارجي پوټکې زخمې یا وګرول شي او یا هم داغي او عیبي شي د هغې په وجه د انارو د مېوې داخلي برخي ته زیان ورسیږي او که زیان هم ور و نه رسي خو دا باید په یاد ولرو چې د زکر شوو ستونزو سره د انارو د مېوې اهمېت په تجارتي لحاظ مخ په ښکته ځي. هغه کسان چې د انارو د مېوې د راټولولو سره سر وکار لري باید مېوې ډیري ژوري راونه شکوي . او نه ډیري رغي . کله چې د انارو مېوې د باغ څخه راټولي شي باید له تیره ښاخونو څخه پاکې شي او په ډیر احتیاط سره په کریټونو کې ځاي پر ځاي شي تر څو د زخمې کېدو مخنیوي يې وشي.

د انارو د مېوو پروسس:

انار کېدای شی چی جوس او یا هم دجیلی (Jelly) په مصرف ورسیږی او که چېری د پوټکو سره مېده شی نو کېدای شی چی په لوړه کچه Polyphenolics ولری. چې په طبابت کې د شربت د جوړولو لپاره يې جوس کېدای شی چی تېینګ او بوره ورسره ګډه شی.
له انارو څخه کېدای شی چی د انارو شربت جوړ شی. د اسیا په ځینو برخو کی انار وچېږی او یا هم د مسالی (مصالحی) د جوړولو په منظور ټکول کېږی.

د انارو ذخیره کول:

کله چی عرضه د تقاضا په نسبت لوړه وي او فصل اوږدوالی ومومی، نو باید مېوی پدی وخت کی په یخو ذخیره خانو کی وساتل شی. د انارو مېوی په 7 درجې د سانتی ګراد او 90 فیصده نسبتی لنده بل کی ساتل کېدای شی. فقط هغه مېوی چی د حشراتو په واسطه نه وی زیانمنې شوې په یخو خونو کی ساتل کېدای شی او هغه مېوی چی د حشراتو په واسطه زیانمنې شوي وي کېدای شی چی په ذخیره خانو کی ورستې شی.
د انارو مېوی کولای شو چی د دریو مېاشتو پوری په اسانې سره ذخیره کړو که چېری ذخیره شوی مېوې پخې و نه اوسي نو د پوټکي په بهرنۍ برخه يې نصواری رنګ رامنځته کېږی. کچېری انار تر

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی حده په ذخیره کی وساتل شی چی پوټکی یي وچ شی نو بیا هم زړی به یی د څه وخت لپاره تازه اوسي. د انارو په ذخیره خانه کی د یخ زیان هم کېدای شی چی رامنځته شی.
پنځه درجی د سانتی ګراد یا لدی څخه ښکته تودوخه دانارو د یخ د زیان باعث ګرځی او کله چی تودوخه د پنځه درجی سانتی ګراد څخه کمېږی نو د یخ د زیان نښی لاپسی زیاتیږی او په هغه وخت کی چی مېوی 20 سانتی ګراد خونی ته انتقالیږی نو د یخ د زیان نښی په څرګند ډول لاپسې ښکاره کېږی، د بیلګی په ډول د پوټکی د نصواری رنګ بی رنګه کېدل،د پوټکو په سطحه دداغونو رامنځته کېدل اوهمدارنګه دورستیدونکواورګانیزمونو په وړاندې حساسیت پیداکېدل یې بېروني ښکاره نښې دي او داخلی ښکاره نښی یی عبارت دی له :
د تخمونو یا دانو بی رنګه کېدل اوهمدارنګه د تخمونو یادانو د بیلیدونکی سپینی برخی بی رنګه کېدل.

غذايي ارزښت په ۱۰۰ **ml** جوس کې یا دخوړلو وړ برخه کې په **100** ګرامه کې.

	انار
د اوبو فیصدي	**79**
کالوري	**70**
پروتین (%)	**1.1**
چربي	**0.9**
کارلوهایدریتونه (%)	**18**
خام فایبر (**Crude fiber**)	**0.3**

(c) ketabton.com: The Digital Library

د انارو د ورځنۍ توصیه شوې برخې د اړتیا فیصدي	
ویتامین A	---.
تیامین B1	0.2
رایبوفلاوین B2	1.2
نیاسین	1.4
ویتامینC	8.9
د انارو د برخي اخیستني محتویات په ملي ګرام سره	
کلسیم	1.0
فاسفورس	2.8
اوسپنه	8.0
سوډیم	---
پتاشیم	5.5

په غذاکې برخه اخیستنه Contribution to diet

دانارو په جوس کې خورا ډیر Polyphenol لکه Hydrolyzable tannins چې punicalagins هم ورته وئیل کېږي موجود دي چې د انارو د پوټکو څخه لاسته راځي.

په ابتدایي څېړنیز لابراتوار او د انسانانو په ازمایښتي څېړنو کې د انارو جو س د زړه د ناروغیو د خطري عواملو د Cardiovascular او arterosclerosis په کمولو کې موثر ثابت شویدي. Tannin چې په انارو کې موندل کېږي د Oxidative فشار د کمولو مسولیت لري همدارنګه انارد Systolic وینې Systolic blood په کمولو کې هم کومک کوونکې ښودل شوي دي. څېړ نو ښودلي ده چې د انارو جوس د Prostate cancer او Osteoarthritis په مقابل کې موثر دي . د انارو جوس کېداي شي چې د ویروسونو او بکتریااوو ضد تاثیرات د غاښونو د Plaque نرم مواد چې په غاښونو باندي پیدا کېږي د هغې په وړاندې هم موثر تمام شوي دي. په انارو کې فایبر او ویتامینونه ډیر لوړ دي. په خاص ډول د ویتامین اي او ویتامین سي ښه منبع ده. دري واړه تازه انار په ورځ کې له ۵۰ فیصده څخه زیات توصیه شوي. بیتا کروتین Beta – Carotene او antioxidant لري. بیتاکروتین په رګونوکې د plaque ،د لمر د زیان څخه د سترګو ساتل او د ازاده رادیکالونو په غیر فعاله کولوکې چې د سرطان سبب ګرځي مخنیوي کوي، بر علاوه ویتامین A هم جوړوي چې د نظر او د سترګو د غوړ ساتلو لپاره یوه حیاتي ماده ده. انار په مهمه اندازه اوسپنه لري چې د هیموګلوبین لپاره کوم چې په وینه کې اوکسیجن انتقالوي ضروري ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۸. پوښښي بوټي
ایا بزګر د عاید لپاره دوهم نبات وکري ؟

ځیني وختونه د انارو په باغونوکې پوښښي بوټي کرل کېږي په بعضي حالاتوکې د اګرانومېکې نباتات، سبزیجات او مېوې ، د حیواناتو لپاره وابښه (Forage) او غلې دانې هم په باغونوکې کرل کېداي شي. په هر حال نور نباتات به د انارو سره د اوبو او غذایي موادو لپاره رقابت وکړي چې د ونې ، حاصل او د مېوې اندازه کموي ، پوښښي بوټو لکه شفتلي او نور Legumes په باراني موسم کې چې ترڅو اوبه کمېږي ګټهور دي. دا طریقه د خاوري حاصلخیزي ډېروي خو نور نباتات لکه هرزه ګیاوي بیاد یخ وهلو زیان ډېروي.

ولې پوښښي بوټي وکرل شي؟

- پوښني بوټي کېداي شي د باغ تر حاصل ورکولو پوري د عاید یوه ګټهوره منبع وي.
- د کروندې خاوره ښه کوي.
- د اوبو د ننوتلو نفوذ زیاتوي.
- د خاورې د ښې حاصلخیزۍ لپاره اوربشي ، او Legumes لوړ ارزښت لري.
- د هرزه ګیاو د کنترول لپاره ګټهور دي.
- د خاوري تخریب کموي.
- ځیني پوښښي نباتات چې په دوراني ډول وکرل شي د خاوري د نیماتود (Nematode) د کنترول لپاره ښه دي .د نیماتود د کنترول لپاره دوراني ښه نباتات ، Sudan grass ، د اوري دانه (Mustard) ، مېږ , او Cow peas دي.
- په شګلنو خاورو کې وربشې او جودر د سارایي اوربشو (Oat) په نسبت ښه نتیجه ورکوي.

د پوښښي بوټو زیانونه:

- پوښښي نباتات هم د ونو نوو پاڼو او ګلانو ته هغه مهال چې لوړ او ګڼ وي د یخ وهلو خطر زیاتوي .
- د یخ وهنې د خطر د کموالي په خاطر ټیټ قدي پوښښي بوټي وکرئ ، مګر وابښه مه کرئ ځکه یخني راټولوي او د بکتریاو د رامنځته کېدو باعث ګرځي او ونو ته انتقال مومې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- په پسرلي کې ګڼ نبات امکان لري د نصواري ورستیدنې ، د شاخونو د سوري کېدو ،سرخۍ ، Mildew او نورو فنګسي ناروغیو لامل وګرځي په خاص ډول کله چې نبات لوړ وي. لکه لوړ غله جات او Legumes، د مثال په ډول Faba Bean.
- د دوبي پوښښي نباتات کولای شي د نیماتود تعداد ډیر کړي. د ټول کال نباتات لکه شفتله کېدای شي په دوبي کې ډیري اوبه استعمال کړي ، نو باید ژمني کلني نباتات وکرل شي.

سپارښتنې **Recommendations**:

- د ژمي پوښښي نباتات په خاوره کې اړول کېدای شي چې د خاوري حاصلخیزي ، غذايي مواد ، او د اوبو نفوذ لوړ وي.
- د خاورې د نایتروجن د سمون لپاره Legumes وکرۍ. لکه ، مۍ ، نخود ، Bell Beans شفتلې ، Medics او Cow peas وکرئ.
- ددې لپاره چې خاورې ته ګټه واوړي پوښښي نباتات په خاوره کې وابښه کړئ. د نبات هغه برخه چې خرڅېدلای شي ټوله کړئ او نور ټول نباتات په خاوره کې واړوئ چې خاورې ته سره ورکړل شي او خاوره اصلاح شي.

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library